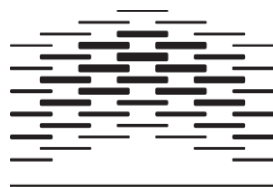

NETTMOBBING BLANT GUTTER OG JENTER

*Et innblikk i gutters og jenters forhold til
nettmobbing og nettvett.*

Masteroppgave i IKT-støttet læring

Ann-Kristin Novaro

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Høst 2015

Høgskolen i Oslo og Akershus
Avdeling for lærerutdanning og internasjonale studier

Copyright: Ann-Kristin Novaro

År: 2015

Tittel: NETTMOBBING BLANT GUTTER OG JENTER

Et innblikk i gutters og jenters forhold til nettmobbing og nettvett.

Forfatter: Ann-Kristin Novaro

<http://www.hioa.no>

Trykk: HiOA

Sammendrag

Med problemstillingen ”Nettmobbing og kjønn- En undersøkelse om gutters og jenters forhold til nettmobbing og nettvett” søker jeg å finne svar på om jenter og gutter opplever nettmobbing forskjellig? Er det noen forskjell på hvordan gutter mobber på nett i forhold til jenter? Hvilke motivasjoner ligger bak mobbehandlingene hos gutter og jenter? Og er det de samme guttene og jentene som mobber på nett som i tradisjonell mobbing?. Disse forskningsspørsmålene vil jeg søke å finne svar på ved å gjennomføre en kvalitativ undersøkelse i to ungdomsskoler i Oslo. De fleste undersøkelsene om nettmobbing er basert på kvantitativ forskningsmetode. For å få frem annen type kunnskap om fenomenet brukes det her kvalitativ metode.

Det foregår ved bruk av et semi-strukturert intervju og intervjuene vil skje gruppevis adskilt etter kjønn, og individuelt. Utvalget av informanter må være sosial trygge slik at de kan uttale seg noenlunde fritt om temaet.

Resultatene viser at jenter nettmobber hverandre i større grad i det skjulte enn det gutter gjør. For eksempel så opprettes nettgrupper på sosiale medier for å baksnakke andre mens gutter ikke oppgir at dette er tilfelle blant gutter. Mens gutter får tilsendt truende meldinger fra anonyme profiler så får jenter tilsendt vulgære og utskjellende meldinger på apper som tillater bruk av anonyme profiler som Ask og Kiwi. Mens gutter oppgir færre tilfeller med nettmobbing enn jenter så viser det seg at gutter utsetter hverandre ”morsomheter” som kan virke like alvorlige som de hendelsene som jentene omtaler som nettmobbing. Eksempel på dette er når jenter og gutter ”tagger” hverandre på Facebook for latterliggjøre eller ”tulle med” en person.

Resultatene fra undersøkelsene mine sammenfaller med tidligere undersøkelser som sier at jenter baksnakker hverandre og mobber hverandre for å skade relasjoner (Roland, 2014, p. 87), mens gutter bruker trusler når de mobber hverandre (Hinduja & Patchin, 2015).

Forord

Jeg vil gjerne takke min veileder Bård Ketil Engen ved Høyskolen i Oslo og Akershus for å inspirere og gi gode råd og for komme med utfordrende innspill.

Jeg vil takke familien min for at de har vært så oppmuntrende og støttende under hele denne perioden. Særlig min mor Rita som alltid har trådt til og hjulpet med barnepass og vært en inspirator. Og Hark min mann som har vært forståelsesfull og tålmodig.

Jeg vil og gjerne til slutt få takke min arbeidsgiver Fyrstikkalleen vgs. og avdelingsleder Ragnar Millstein for å ha vært en pådriver og for å ha lagt til rette for at jeg har kunnet ta permisjon for å få gjennomført studiet.

Tusen takk til elever og lærere ved Ellingsrud, Nordseter og Kastellet skole for at dere har tatt meg imot og bidratt verdifulle innspill om temaet nettmobbing.

Innholdsfortegnelse

1.1	<i>Innledning:</i>	2-0
1.1.1	Problemstilling:	2-0
1.1.2	Begrepsavklaring	2-1
1.1.3	Avgrensing av tema	2-1
1.1.4	Tidligere forskning:	2-1
1.1.5	Oppbygningen av oppgaven:	2-6
2	Analytisk rammeverk:	2-7
2.1.1	Definisjoner på sosiale medier:	2-7
2.1.2	Definisjoner på digital mobbing:	2-9
2.1.3	Typiske kjennetegn for nettmobbing:	2-12
2.2	<i>Ulike former for nettmobbing:</i>	2-14
2.2.1	Nettkrangel:	2-14
2.2.2	Trakasering:	2-15
2.2.3	Utpressing	2-15
2.2.4	Uthenging:	2-16
2.2.5	Trusler	2-18
2.2.6	Spredning av sensitiv og privat materiale:	2-18
2.2.7	Ekskludering:	2-19
2.2.8	Happy slapping:	2-20
2.3	<i>Teoretisk forankring:</i>	2-20
2.3.1	Public committment:	2-21
2.3.2	Proteuseffekten:	2-21
2.3.3	Sosial kapital:	2-21
2.3.4	General strain theory	2-23
2.3.5	Deindividuation:	2-23
2.3.6	Sosial sammenligningsteori:	2-23
3	Metode:	3-25
3.1.1	Valg av metode:	3-25
3.1.2	Kvalitativ metode og hermeneutikk:	3-25
3.1.3	Operasjonalisering av nettmobbing	3-26
3.1.4	Valg av informanter:	3-26
3.1.5	Intervjuguide:	3-27
3.1.6	Intervju av elever:	3-28
3.1.7	Tilnæringsmåte til data/feltet:	3-29
3.1.8	Datainnsamling:	3-30
3.1.9	Bearbeiding av data:	3-30
3.1.10	Forskerrollen:	3-31
3.1.11	Reliabilitet:	3-32
3.1.12	Validitet:	3-33
3.1.13	Generalisering:	3-33
3.1.14	Forskningsetiske vurderinger:	3-34
3.1.15	Koding og Kategorisering:	3-35
4	Analyse:	4-36
4.1.1	Hvordan arter digital mobbing seg?	4-37
4.1.2	Nettkommunikasjon	4-37
4.1.3	Nettmobbing:	4-60
4.1.4	Misforståelser og skjult mobbing:	4-75
5	Drøfting	Error! Bookmark not defined.
5.1.1	Annerkjennelse gjennom sosiale medier:	Error! Bookmark not defined.
5.1.2	Nye venner via sosiale medier:	Error! Bookmark not defined.

5.1.3	Deindividuation:	Error! Bookmark not defined.
5.1.4	Sammenligning med tidligere forskning:.....	Error! Bookmark not defined.
6	Konklusjon	Error! Bookmark not defined.

1.1 Innledning:

Mobbing i dag skjer ikke lenger bare ansikt til ansikt men også via nye digitale sosiale medier. Dagens unge har vokst opp med nye digitale sosiale medier og lever livet sitt like mye på nett som i det fysiske liv, og det er derfor de unge blir mer påvirket av problemer som oppstår på nettet i motsetning til den eldre generasjonen. (J. W. Patchin, 2006, p. 52)

Forskningen viser at nettmobbing er en økende trend. I 2010 var det 8 % av norske ungdommer mellom 9-16 år som sa at de hadde mottatt ekle eller sårende meldinger på via nettet mens i de andre europeiske landene så er det 6% som har opplevd det samme. (Staksrud & Haddon, 2014a, pp. 2, 6). Også Medietilsynet har gjort en lignende undersøkelse om norske barn og medier i 2014 og fant ut at 13% hadde opplevd at noen hadde vært slemme med eller mobbet dem på Internett eller via mobilen i løpet av det siste året. (Medietilsynet, 2014, p. 64). Undersøkelser viser at barn og unge som blir utsatt for digital mobbing har litt større risiko for å begå selvmord enn de som har blitt utsatt for tradisjonell mobbing. (Hinduja & Patchin, 2010, p. 216).

1.1.1 Problemstilling:

Denne oppgaven handler om hvordan nettmobbing oppleves hos gutter og jenter i 10.-klasse. Det finnes allerede mye forskning om hvordan nettmobbing oppleves for jenter mens det finnes lite forskning på hvordan nettmobbing oppleves for gutter. Når det gjelder tradisjonell mobbing (ansikt til ansikts-forankret) så vet man at gutter er mer involvert i mobbesaker med fysiske konfrontasjoner mens jenter er mer involvert i mobbesaker som går på å skade relasjoner ved å ekskludere og baksnakke. (Roland, 2014)

Det er derfor interessant å se hvordan nettmobbing arter seg for gutter nå som mye av sosialiseringen skjer på nettet. Er det blitt mindre fysisk mobbing i skolegården blant gutter eller er det like mye som før? Hensikten med oppgaven blir derfor å se om det er noen forskjeller på hvordan gutter og jenter opplever nettmobbing på nye digitale sosiale medier.

Den forskningsmetoden som egner seg best til dette formålet er intervjuer med gutter og jenter fra ungdomsskolen. Dette for å finne mer ut av hvordan de opplever nettmobbing, enten de har sett andre blitt mobbet eller om de har vært utsatt for dette selv. Intervjuene vil foregå i grupper og individuelt.

Digital mobbing lar seg vanskelig studere via observasjon da denne kommunikasjonen foregår på nett og gjerne i en privat setting. (sammen med kompiser eller alene, hjemme eller på skolen). Nettmobbing er tabubelagt så det kan være vanskelig å få de som selv blir utsatt eller utsetter andre for dette å vise frem dette åpent. Men medelever kan være nyttige informanter og kan gi et innblikk ut ifra en observatørs perspektiv.

Hensikten med denne oppgaven er ikke å telle og måle tilfeller av nettmobbing men å få en bedre forståelse av hvordan nettmobbing foregår og hvordan ungdommer forholder seg til dette. Derfor har jeg valgt å bruke kvalitativ metode for innsamling av data (intervju) for å få en rikere forståelse om fenomenet.

1.1.2 Begrepsavklaring

Termen 'Mobbing' (ansikt til ansikts-forankret) vil heretter bli referert til ved bruk av begrepet: "Tradisjonell mobbing" mens all mobbing som skjer ved bruk av nye sosiale medier blir referert ved begrepet "Nettmobbing". Personen som agerer vil bli referert til med: "den som mobber" istedenfor mobberen mens den som reagerer vil bli referert til med: "den som blir utsatt for mobbing" istedenfor "mobbeofferet".

1.1.3 Avgrensning av tema

Undersøkelsen tar for seg nettmobbing (cyber bullying) og nettaggresjon (cyberaggression). Nettmobbing vil si i følge Robert Tokunaga: "en hvilken som helst handling som utført via elektroniske eller digitale medier av individer eller grupper som gjentakende kommuniserer fiendtlige eller aggressive meldinger, som har til hensikt å påføre skade eller skape ubehag for andre". (Samnøen, 2014, p. 42) Nettaggresjon eller Cyber aggression er en litt videre definisjon som inkluderer de handlingene som ikke nødvendigvis gjentas men som like fullt er skadelige; som for eksempel tilskuere som er stilltiende og videresender fiendtlige meldinger (Grigg, 2010). "Hatprat" som er å ekskludere og trakassere grupper er ikke inkludert i oppgaven.

1.1.4 Tidligere forskning:

I følgende oversikt over forskning om nettmobbing vil det innledes med de tidligste undersøkelsene som har blitt gjort i Norge. Disse er kvantitative undersøkelser som handler om tilgang til nett og mobiler samt utbredelse av nettmobbing. De aller første undersøkelsene

i Norge ble foretatt av Senter for Atferdsforskning (SAF) anført av Erling Roland. Videre presenteres de viktigste funnene som ble gjort om norske forhold i verdens største komparative undersøkelse om barn og medier som ble foretatt i 35 ulike land innen Europa: EU-Kids Online undersøkelsen. Her var Elisabeth Staksrud en av lederne og ansvarlig koordinator for undersøkelsene foretatt i Norge mens Leslie Haddon og Sonia Livingstone ledet det internasjonale prosjektet. Den store årlige nasjonale kvantitative undersøkelsen Elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet viser utbredelse av de ulike former for nettmobbing og hvilke kjønn som mobber mest og oftest. Mye forskning har blitt gjort i USA og her vil undersøkelsene som viser utbredelse bli presentert samt psykometriske tester av de som blir utsatt for mobbing og de som utsetter andre for mobbing. Undersøkelsene som presenteres ble utført av Sameer Hinduja og Justin Patchin. Avslutningsvis så presenteres undersøkelser om nettmobbing sett i et kjønnsperspektiv fra Norge og i utlandet.

1.1.4.1 Hva sier funnene?

De tidligste norske forskningsbidragene innen nettmobbing er fra tidlig 2000-tallet. Undersøkelsene viste at det ble mer utbredt blant ungdom å ha sin egen mobil og at det dermed åpnet seg nye muligheter for kommunikasjon. Undersøkelsen fra 2001 viste at 90% av 10-klassingene hadde egen mobiltelefon, mens det i 5-klasse var 1/3 av elevene som hadde egen mobil. I 2004 undersøkelsen hadde 2/3 av elevene i 5. klasse fått mobiltelefon mens det i 10.-klasse var det nær 100% (Roland, 2014, p. 39).

Om man sammenligner forholdene her i Norge med andre europeiske land i de siste årene viser det seg at bruken av håndholdt teknologi er vanligst blant norske barn. (Staksrud & Haddon, 2014a, p. 1). Dette kommer frem i den store undersøkelsen EU-Kids Online som er blitt gjort i 33 europeiske land. Her kommer det og frem at en fjerdedel av alle norske 9-12 åringer har Facebook-profil (Staksrud, 2013, p. 33).

Man kan lett tro at siden de unge har lang erfaring med å bruke Internett så vet de også hvordan de skal bruke digitale nye medier på en god måte, men det er ikke tilfelle.

Det viser seg at det er mange som plager andre på nett og som blir plaget.

I osloskolen i 2010 oppgav 2,9% av 9000 elever å ha blitt utsatt for nettmobbing, mens det var 1,1% som svarte at de selv mobbet andre på nett (Olweus, 2012, p. 527).

EU-Kids online undersøkelsen viser at det i gjennomsnitt er 6 % av de europeiske barna som blir utsatt for nettmobbing mens det er 8% av de unge i Norge som svarer at de har blitt mobbet på nettet. Av de som svarer at de blir mobbet på tradisjonelt vis eller på nett og

utenfor så er det 19% av de europeiske barna som svarer ja på dette mens det så mange som 31% av de norske barna som blir mobbet utenfor nettet eller både på nett og utenfor nett. I forhold til andre europeiske land så er det kun tre andre land som scorer høyere med antall unge som blir utsatt for mobbing og det er Romania (41%) og Estland (43%) (Staksrud, 2013, p. 57). Kanskje noe av grunnen kan være fordi Norge er et av de landene med størst mobiltelefonetthet og nett-tilgang (Roland, 2014, p. 35). Tidligere så man at det ikke var de samme som ble mobbet tradisjonelt og på nett (Roland, 2014, p. 39), men i de seneste årene har det vist seg å være større korrelasjon mellom de som blir mobbet på nett og på tradisjonelt vis (Justin W. Patchin & Hinduja, 2012, p. 26; Samnøen, 2014, p. 41). I en amerikansk studie gjennomført på 80 ulike skoler med flere enn 12.000 elever trekkes det frem at 21 % hadde vært utsatt for nettmobbing, mens 11% svarte at de hadde utsatt andre for nettmobbing. For å være presise ble det lagt ved en oversikt med ulike hendelser som kunne kategoriseres som nettmobbing, samt denne definisjonen: ”Cyberbullying is when someone repeatedly harasses, mistreats, or make fun of another person online or while using cellphones or other electronical devices”. Denne definisjonen er åpen nok til å favne ulike digitale, elektroniske sosiale medier samtidig som den favner ganske bredt med tanke på de ulike negative handlinger som kan utføres (Justin W. Patchin & Hinduja, 2012, p. 15).

Det er grunner til å anta at det ville vært flere tilfeller med nettmobbing enn tradisjonell mobbing da nettmobbing er ”lettere” å utføre enn tradisjonell mobbing men slik er det ikke. Om man ser på hvor mange som blir utsatt for nettmobbing i forhold til tradisjonell mobbing så kommer det frem at det er tre ganger så mange elever som blir mobbet på tradisjonelt vis (10,3%) i forhold til nettmobbing (2,9%). (Olweus, 2012, p. 527; Utdanningsdirektoratet, 2014). Utdanningsdirektoratet endret Elevundersøkelsen i 2012 til å inkludere spørsmål om digital mobbing og har siden da fått inn data på hvor mange som blir utsatt for digital mobbing samt om motivasjonen til de som mobber digitalt og hvilken form for nettmobbing som blir utført (Wendelborg, Paulsen, Røe, Valenta, & Skaalvik, 2012, p. 63). Av de som ble spurt om motivasjonen bak nettmobbingen var det 2,8% som sa at de ikke visste hvorfor de mobbet, 1% svarte at de gjorde det for å såre mens 3,4% svarte at de gjorde dette for å tulle. Hvis man ser nærmere på hva slags form for nettmobbing som er mest utpreget i følge Elevundersøkelsen fra 2014 så er det å spre løgner på nett som er mest utbredt (25,1%). Den nest vanligste form for nettmobbing er å bli truet (16,1%). Det å gi negative kommentarer på utseendet er den tredje vanligste formen for nettmobbing (14,8 %). Det er 11,9% som sier at de har blitt ertet og blitt gjort narr av på nettet slik at de ble lei seg. Og

10,3% sier at de har blitt holdt utenfor på nettet. I følge Christian Wendelborgs analyse av Elevundersøkelsen så kommer det og frem at det er økt forekomst av nettmobbing fra 2013 til 2014 i alle de kategoriene som er nevnt (Wendelborg, 2015, pp. 10-14).

Eksemplene for nettmobbing som kommer frem i Elevundersøkelsen er ikke en uttømmende oversikt over de ulike former for nettmobbing som finnes da nettmobbing kan foregå på andre måter enn de definisjonene som er blitt benyttet her. Det å bli utsatt for at noen gir seg ut for å være deg ved å lage falske profiler og for eksempel sier sårende ting til nettvener fanges ikke opp av Elevundersøkelsen. (Mer om dette i del 2)

1.1.4.2 Kjennetegn for de som blir utsatt for nettmobbing:

Hos de som ble utsatt for nettmobbing så var det nesten halvparten som rapporterte at de følte sinne (45%), frustrasjon (28%) og sorg (27%) (Justin W. Patchin & Hinduja, 2012, p. 24).

I en annen undersøkelse viser det seg at de som har vært utsatt for nettmobbing oftere sliter med sosial angst enn de som ikke har vært utsatt for nettmobbing (Dempsey, Sulkowski, Nichols, & Storch, 2009). Siden de som blir utsatt for mobbing rapporterer noenlunde likt som de som ikke er innblandet i nettmobbing om familieforhold så er det sannsynlig at grunnen til at de lider av angst ligger i at de blir utsatt for nettmobbing og at ikke det å ha angst er en grunn til at de blir utsatt for nettmobbing (Roland, 2002, p. 63).

De som blir utsatt for nettmobbing vil unngå kontakt med de som mobber og da mobbing foregår mellom elever på skolen vil mobbingen føre til skolevegring. Det vil og føre til konsentrasjonsvansker som vil gå utover skolearbeidet (Hinduja & Patchin, 2015, p. 10).

Å være innblandet i nettmobbing enten man blir utsatt for det eller utsetter andre for nettmobbing så er det stor sannsynlighet for at vedkommende har lavere selvtillit (Justin W. Patchin & Hinduja, 2012, p. 25). Innblanding i digital mobbing enten som overgriper eller mobbeoffer viser å ha økt sannsynlighet for å ha selvmordstanker (Hinduja & Patchin, 2015, p. 98).

1.1.4.3 Kjennetegn for nettmobbere:

Kjennetegnene for de som mobbet andre på nett var at det var større sannsynlighet at de hadde psykososiale vansker som for eksempel dårlig forhold til foreldrene eller at de var innblandet i ungdomskriminalitet eller stoffmisbruk (Ybarra, 2004a, p. 247).

I følge (Nygren & Thuen, 2008, p. 121) så kommer det frem fra nettmobberne selv at de plager andre for underholdningens skyld eller for å ta igjen eller for å føle seg bedre.

Nettmobbere oppgav og at årsaken til nettmobbingen lå ikke hos dem selv men at det var offerets egen skyld (Raskauskas & Stoltz, 2007, p. 571).

Det viser seg og at mer enn to tredeler (67,4%) av de som mobbet andre på nett også mobbet andre tradisjonelt. Av de som ble mobbet på nett kom det frem at flesteparten av dem (71%) også ble mobbet på tradisjonell måte (O'Moore, 2012, p. 213).

1.1.4.4 Kjønnforskjeller

Innen "tradisjonell mobbing" har det vist seg at gutter er mer fysiske (slåssing) mens jenter mobber ved å ekskludere andre (Roland, 2014, p. 87). Men hvordan er det med nettmobbing? I undersøkelser som har blitt gjort i Norge så viser det seg at det er flere gutter som blir nettmobbet (Wendelborg, 2012, p. 13) og som mobber digitalt enn jenter (Roland, 2014, p. 39). I følge en undersøkelse så viste det seg at det er flest jenter som mobber andre av og til ved bruk av Internett eller mobil (ikke samtaler), mens det er flest gutter som svarer at de mobber hver uke eller oftere (Auestad, 2008, p. 6). Også i USA er det er det flere gutter enn jenter som mobber på nett men der er det flere jenter som blir utsatt for nettmobbing enn gutter; men samtidig har forskere funnet ut at det er mindre sannsynlighet at jenter sier i fra i undersøkelser at de har mobbet (Justin W. Patchin & Hinduja, 2012, p. 20). Det kan tyde på at det er slik i Norge for i en undersøkelse hvor foreldre har blitt spurt om deres barn mobber så var det 2/3 flere jente-foreldre (11-14 åringer) enn gutte-foreldre som sa at deres barn mobbet andre via Internett (Staksrud, 2013, p. 64).

Mens makt og dominans er viktigst for gutter er relasjoner og tilhørighet viktigst for jenter (Nielsen, 2014, p. 79; Roland, 2014, p. 87; Roland & Idsoe, 2001, p. 459). Dette kan forklare hvorfor gutter og jenter mobber på ulikt vis; I USA for eksempel viser en undersøkelse at når gutter mobbes så er det vanligst at de blir utsatt for trusler og får sårende videoer lastet opp mens når jenter blir mobbet så er den vanligste formen at det blir publisert ondskapsfulle og sårende kommentarer på nett. Det er mest sannsynlig for jenter å spre rykter på nettet mens det for gutter er mest sannsynlig at de publiserer sårende bilder når de mobber på nett (Justin W. Patchin & Hinduja, 2012, p. 20). Eksempler på sårende videoer kan være "Happy Slapping" hvor filmer av noen som blir utsatt for vold blir publisert på nett (se del 2). Det at jenter mobber ved å ødelegge relasjoner (baksnakking, spre rykter) kan forklare hvorfor jenter i større grad oppgir at de mobber andre jenter i egen klasse mens guttene oppgir at de mobber andre både gutter og jenter i egen klasse men også i andre klasser. Det vil si det er

mindre sannsynlig at jenter har like tett kontakt med andre jenter i andre klasser og dermed oppstår ikke konflikter på grunn av relasjoner mellom jenter i ulike klasser (Roland, 2014, p. 87).

1.1.4.5 Hvorfor sier de ikke i fra?

Flere undersøkelser viser at de som blir mobbet ikke sier i fra til voksne om opplevelsene (Hinduja & Patchin, 2015, p. 89). En viktig grunn til at man ikke sier i fra når man blir utsatt for digital mobbing er at vedkommende er redd for å bli fratatt tilgangen til nettet. I forsøk på å skjerme sitt barn fra krenkelser kan foreldre være troendes til å frata dem mobilen/internett (Davis & Nixon, 2012); (Hinduja & Patchin, 2015, p. 90). Mange unnlater å si ifra fordi de er redde for å bli sett som svake som ikke selv kan håndtere situasjonen og fordi de ikke vil bli sett på som tystere (Kowalski, Limber, & Agatston, 2008, p. 28).

Mange av de som blir mobbet har ikke så mange fysiske venner og de vil da være mer utsatte om de blir fratatt tilgangen på mobil og ikke får kommunisert via venner på nettet (Davis & Nixon, 2012). En annen grunn til at de unge ikke vil si ifra er fordi de gjerne har blitt fristet til å ta igjen og at de derfor selv ikke fremstår så uskyldig lengre og at det derfor vil være vanskelig å få støtte i sin sak (Justin W. Patchin & Hinduja, 2012, p. 68).

1.1.5 Oppbygningen av oppgaven:

Oppgaven er delt inn i seks deler: Innledning, analytisk rammeverk, metodedel, resultater og evaluering. I første del av oppgaven er en introduksjon av tema og dets relevans til dagens samfunn, en avgrensning av oppgaven, forskning innen nettmobbing, oppbyggingen av oppgaven, definisjon for nettmobbing, kjennetegn på nettmobbing samt en oversikt over ulike former for nettmobbing. Avslutningsvis vil jeg presentere relevante teorier innen selvvverd, selvoppfattelse, kjønnsforskjeller samt kommunikasjon på sosiale medier. I andre del blir valg av forskningsmetode og design presentert og diskutert.

I tredje del presenteres funnene som er gjort i undersøkelsene.

I fjerde del oppsummeres og evalueres funnene og de blir drøftet i forhold til tidligere undersøkelser.

2 Analytisk rammeverk:

I følgende kapittel vil jeg først se på ulike definisjoner for nye digitale sosiale medier og nettmobbing som er brukt i forskningen og begrunne for valget av den definisjonen som er best dekkende for denne undersøkelsen. Videre vil jeg belyse hva som kjennetegner nettmobbing som fenomen. Jeg ønsker med dette å belyse hvordan Internett, smarttelefoner og nye digitale sosiale medier brukes for å mobbe og hetse andre og hvilke konsekvenser det får for begge parter. Avslutningsvis vil jeg se på relevante teorier som knyttes til fenomenet nettmobbing.

2.1.1 Definisjoner på sosiale medier

Sosiale medier blir innen forskningen referert til som Social Network Sites (SNS).

En av de mest refererte definisjonene i følge Ida Aalen er nettbaserte tjenester hvor man kan:

- skape en offentlig eller halvoffentlig profil innenfor et begrenset system.

- lage en liste over andre brukere som har en relasjon eller kobling til.

- navigere seg gjennom sin egen og andres lister over relasjoner

(Aalen, 2012, p. 16).

Kjennetegnene som er listet opp beskriver funksjonaliteten.

Eksempler på et SNS er Facebook, Twitter, Instagram. For å kunne koble seg til andre brukere må man opprette en egen profil på det aktuelle nettstedet. For å kunne få oppdateringer så må man følge andre brukere eller være lagt til som venn.

Det at både relasjoner og koblinger er lagt til i definisjonen viser at forbindelsene man har til andre brukere kan variere. For eksempel så kan man på Twitter følge hvem man vil uten at man trenger å få godkjenning av vedkommende. På Instagram og Facebook har brukerne mer kontroll på hvem som kan følge en ved at man kan godta eller avslå en venneforespørsel.

En annen definisjon er: ”digital teknologi som muliggjør offentlig gruppebasert interaksjon eller deltakelse, og som overfører personlige eller sosiale markører sammen med et mediebudskap.” (Haugseth, 2013, p. 48). I følge denne definisjonen kan man velge om man

vil kommunisere med andre eller bare være observatør i nettverket man er i. Her legges og vekt på at mediebudskap kan deles og at man kan legge til egne synspunkter. Det vil si at det man publiserer, liker eller deler er med på å definere den man er som person og som gruppe. De unges forhold til sosiale medier i dag er totalt annerledes enn hvordan det var for 10-15 år siden. Dagens unge er ikke kun konsumenter av medieuttrykk men produserer gjerne selv medieinnholdet (Collier, 2012). Å være deltaker i et sosialt nettverk gir økt sosial kapital. Ved å ha relasjoner til andre mennesker, får vi tilgang på ressurser som for eksempel oppmerksomhet, støtte og kunnskap (Haugseth, 2013, p. 60). Hvis man ikke deler innhold eller klikker på det andre legger ut bidrar algoritmene til at du blir usynliggjort i nettverket (Haugseth, 2013, p. 60). Hvordan vi oppfører oss er avhengig av hvem vi omgir oss med (Aalen, 2012, p. 13).

Innenfor sosiale medier så kan man skille mellom nisjenettverk og egosentrisk nettverk. Det førstnevnte er brukere som samler seg om spesifikke temaer man er interessert i. Det sistnevnte er sentrert om personer fordi man har en kobling til vedkommende som for eksempel venn eller familiemedlem (Aalen, 2012).

For å holde interaksjonsnivået oppe mellom brukerne så er det mulig å bruke symboler for å vise at man liker eller er interessert i det som andre brukere har publisert på sin profil. «Likes» er blitt et symbol på bekreftelse på Facebook. Bekreftelse fra andre rundt en er viktig for å føle seg betydningsfull. Når man i større grad enn før treffer vennene på nettet i stedet for å treffes ansikt til ansikt (Iversen, 2012) så blir bekreftelsene man får i form av "likes" og kommentarer viktig for selvtilliten (Hill, Kornblum, Epstein, & Chancer, 2014, p. 86). Hvor mange "likes" man får kan variere fra person til person. Selv om man har lagt til mange folk til vennelisten er det ikke dermed sagt at man vil få mange «likes». Når man trykker «like» på en status eller et bilde til en person så blir det synlig for alle på venne-listen til vedkommende hvor mye bekreftelse denne personen har fått blant sine venner, samt at den personen selv får en oversikt over hvor mye bekreftelse hans venner får fra sine venner igjen. På denne måten får man en oversikt over hvem som er mest likt blant vennene sine. I følge Festinger så vil man ved mangel på kriterier for å evaluere egne prestasjoner sammenligne seg med andre som det er nærliggende å sammenligne seg med. (Festinger, 1954, p. 117) Om man for eksempel sammenligner antall bekreftelsene en selv får i forhold til de

bekreftelsene vennene får og opplever store forskjeller så kan det være med på å påvirke selvfølelsen om dette vedvarer.

2.1.2 Definisjoner på digital mobbing:

Den største forskjellen mellom tradisjonell mobbing og nettmobbing er at nettmobbing foregår ved bruk av nye sosiale og digitale medier. Danah Boyd har sett på hvilken effekt nettmobbing har og kaller det netteffekten. Hun definerer det med å beskrive fire egenskaper: ”Varighet”, ”Synlighet”, ”Reproduserbarhet” og ”Søkbarhet” (boyd, 2014a, p. 25). Med varighet så menes det at en tekst (evt. sammensatt tekst) kan ligge ute på nett. Enten fordi det kan være vanskelig å få teksten slettet eller fordi teksten har blitt delt videre og det har spredd seg eller bli lastet ned og bevart. Tekster kan være synlige for mange uavhengig av avstand. Som Boyd sier innstillingene i sosiale medier er gjerne satt til offentlig og man må selv gå inn og endre innstillingene for å sikre at ikke alle har tilgang til å se det som du publiserer. Med reproduserbarhet så menes at innhold som ligger på nettet lett kan deles videre eller gjøres synlig for andre med re-tweets eller ved å laste ned og spre innholdet videre. Med det siste kriteriet søkbarhet menes det at mye informasjon, bilder og filmer ligger ute på nettet og at dette lett kan søkes opp og for eksempel brukes på nye måter (rekontekstualisering) (boyd, 2014a).

Innen fagfeltet nettmobbing bruker forskere ulike begreper om samme fenomen. Eksempler på dette er begreper som: Cyber Bullying, Cyberbullying, Cyber Harassment, Cyber Mobbing, Internet Harassment, Electronic Bullying. Den første til å koble sammen Cyber og Bullying til en term var forskeren Bill Belsey og termen har siden vært den hyppigst brukte i forskningslitteraturen (Hanewald, 2013, p. 5).

De fleste definisjonene for nettmobbing knyttes gjerne til Olweus` definisjon for tradisjonell mobbing. : ”En person er mobbet eller plaget når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer.” (Olweus, 1992, p. 17).

Det er tre aspekter som er sentrale for at man kan definere handlingen(e) for mobbing:

- 1) Intensjon om å skade offeret.

- 2) Handlingen gjentas over tid.
- 3) Makt-ubalanse mellom offer og angriper.

Denne definisjonen og de tre aspektene har også senere blitt brukt som grunnlag for å definere nettmobbing. Peter K. Smith definerte i 2007 nettmobbing på denne måten:

”An aggressive, intentional act carried out by a group or individual, using electronic forms of contact, repeatedly or over time against a victim who cannot easily defend him or herself”
(Smith et al., 2008, p. 376).

Det første aspektet ”intensjon” menes med overlegg; det vil si at hensikten med handlingen er å skade vedkommende. Men noen ganger kan det være vanskelig å definere for mottakeren om hensikten med en melding var å være slem, da en tekst som tilsynelatende virker sårende kan ha blitt sagt for tull fra en venn (Smahel & Wright, 2014, p. 81). Syv av ti ungdommer mellom 10-15 år synes at det er lettere å missoppfatte en spøk som mobbing når det foregår på nett (Barnevakten.no, 2011a). Kommunikasjon på Internett er ofte tekst-basert og det kan da være vanskelig å vurdere om en melding er ironisk ment (Hellevik & Øverlien, 2013, p. 14). En kan for eksempel ha lagt ut et bilde hvor en av de som er avbildet ikke tar seg helt bra ut og andre som ser bildet kan komme til å legge til kommentarer som ikke er så hyggelige. Den som legger ut bildet tenker ikke over at handlingen vil oppfattes som mobbing men det kan hende at den som er avbildet vil oppfatte det annerledes (Samnøen, 2014, p. 41).

Det andre aspektet ”gjentagelse” kan for eksempel være når en person legger ut en sårende tekst, bilde eller video og gjør dette med jevne mellomrom. Men det kan og være hver gang ytringen har blitt vist, publisert, eller sendt videre (Samnøen, 2014, p. 44).

Med det tredje aspektet: maktubalanse menes det f.eks. at den som mobber har fortrolig informasjon som kan spres til andre. Eller at den som mobber har kunnskaper om hvordan man kan skade en annen ved hjelp av digitale verktøy og sosiale medier (Hinduja & Patchin, 2015, p. 15); (Samnøen, 2014, p. 42). Den som mobber har og mer makt ved å opptre anonymt for da er det umulig for den som blir mobbet å lokalisere den som mobber (Samnøen, 2014, p. 44).

Hinduja og Patchin definerer Cyberbullying slik:

”Willful and repeated harm inflicted through the use of computers, cellphones and other electronic devices.” (Hinduja & Patchin, 2015, p. 11).

Med *Willfull* menes det at mobbingen foregår bevisst med hensikt om å skade offeret.

Med *Repeated* menes det at det ikke er et engangstilfelle men at det gjentas.

Med *Harm* så menes det at offeret selv oppfatter at han/hun har blitt påført skade.

Med Computer, cell phone and other electronic devices så er det kriteriet som skiller (Cyberbulling) nettmobbing fra tradisjonell mobbing, altså at digitale verktøy har blitt brukt for å gjennomføre handlingen(e) (Hinduja & Patchin, 2015, p. 11).

Her gjentas de samme aspektene fra Olweus definisjon, bortsett fra aspektet om makt-ubalanse mellom partene. En annen definisjon som favner videre er Nancy Willards definisjon: ”Å være slem mot andre ved å sende eller publisere skadelig materiale eller ta del i andre former for sosial ondskap gjennom Internett eller andre teknologier” (Samnøen, 2014, p. 42). Her er ikke aspektet om gjentakelse inkludert. Det skal ikke mer enn en skadelig melding før det kan oppstå stor skade. For eksempel kan et bilde publiseres og det kan nå mange mottakere. Heller ikke makt-ubalanse mellom den som blir utsatt for mobbing og den som mobber er med i definisjonen. Grunnen til dette er at ved nettmobbing så byttes gjerne rollene mellom de som mobber og blir mobbet.

I følge Ybarra og Mitchells undersøkelse så oppgav over halvparten av de som ble mobbet ansikt til ansikt at de selv mobbet på nett (Ybarra & Mitchell, 2004b, p. 1313).

Det er fristende og enkelt å ta igjen på nett ovenfor noen som har vært slem mot en på skolen (Smith et al., 2008, p. 377; Nancy Willard, 2007a, p. 28); (Staksrud, 2013, p. 44); (Balakrishnan, 2015, p. 155).

I følge Dorothy Wunmi Grigg er det nødvendig å anvende en definisjon som favner bredere og lanserer begrepet: ”Cyber-aggression”. Dette for å inkludere de som indirekte bidrar til at nettmobbingen fortsetter som passiv tilskuer eller som videresender bilder/tekster til andre (Phoenix Oblad & Trejos-Castillo, 2013, p. 23).

I denne oppgaven vil Willards definisjon for nettmobbing bli lagt til grunn samt Griggs term for Cyberaggression.

2.1.3 Typiske kjennetegn for nettmobbing:

2.1.3.1 Når og hvor som helst

Mobbing i dag er mer avansert og komplekst enn før da det kan forekomme hvor som helst og når som helst. Mens tradisjonell mobbing begrenser seg til skolegården så kan skadelige meldinger dukke opp på mobilen uavhengig av tid og rom (Hinduja & Patchin, 2015, p. 51); (Staksrud, 2013, p. 45). Det er umulig å slippe unna for nettmobbing følger deg hjem (Slonje & Smith, 2008, p. 148). Det at nettmobbingen kan skje når som helst gjør at de som blir utsatt for dette føler seg mer sårbare (Kofoed, 2013a, p. 167).

2.1.3.2 Ukjent avsender:

Med få tastetrykk kan man sende en hatefulld melding uten at vedkommende trenger å vite hvem avsenderen er (Staksrud, 2013, p. 48). Digital mobbing oppleves som mer belastende enn tradisjonell mobbing i de tilfellene mobber(e) opptrer anonymt (Samnøen, 2014, p. 52); (Barnevakten.no, 2011a); (Staksrud, 2013, p. 50).

Muligheten for å ha skjule sin identitet i sosiale medier gjør at terskelen for å mobbe andre blir lavere (Hinduja & Patchin, 2015, p. 46). Det å ikke vite hvem som står bak nettmobbingen kan føles som en tilleggsbelastning og frykten for den ukjente mobber(e) kan forsterke ubehaget offeret føler (Samnøen, 2014, p. 52). Det at man kan opptre anonymt gjør at den som blir utsatt for dette heller ikke vet om hvor mange som står bak nettmobbingen. Er det kun en eller er det mange? (Kofoed, 2013b, p. 121).

2.1.3.3 Hemningsløshet:

De som mobber tror at de ikke vil bli avslørt og at det ikke vil få konsekvenser og derfor mobber de uten hemninger (Nancy Willard, 2003, p. 90); (Brandtzæg, 2009, p. 198; Hinduja & Patchin, 2015, p. 48). Hinduja oppgir og at "deindividualisering" (Deindividuation) forekommer på nett fordi en føler seg som en part i en gruppe og at det er dermed lettere å opptre mer ansvarsløst (Hinduja & Patchin, 2015, pp. 49, 50). Det at man ikke ser den andre personens reaksjoner gjør at terskelen for å bruke nedsettende og sårende kommentarer blir lavere. Det er for eksempel lettere å si "hore" til en person på nett enn det er å gjøre det ansikt til ansikt (Roland, 2014, p. 40).

2.1.3.4 Virilitet

En melding kan fort spre seg når det er lagt ut på nett. En tekstmelding kan sendes til mange på en gang, eller mottagere kan videresende meldinger de får (Hinduja & Patchin, 2015, p. 50); (Staksrud, 2013, pp. 49, 81). Når et rykte først er spredd vil det være vanskelig å spore det tilbake til den som først satte ut ryktet (J. W. Patchin, 2006, p. 49).

Krenkelsen kan og være vanskelig å fjerne i ettertid for den som blir mobbet (Wolak, Mitchell, & Finkelhor, 2007, pp. 56-57).

2.1.3.5 Informasjonsspredning:

En ubetenksomhet kan få store følger. Informasjon som en deler med noen få kan misbrukes. Selv om man forsøker å slette innlegget i ettertid kan skaden være skjedd. Dette kan være informasjon som kontaktinfo, familieproblemer, sykdomshistorie eller for eksempel kontonummer (Hinduja & Patchin, 2015, p. 58).

2.1.3.6 Misforståelser:

Nettmobbing oppstår noen ganger ved et uhell. I følge Sue Scheff i Huffington Post kan en melding man sender bli oppfattet annerledes av mottager enn det som var intensjonen (Hinduja & Patchin, 2015, p. 14). Dette fordi skriftspråket gir rom for ulike tolkninger fordi det ikke har ”ekstra tilleggs-signaler” som kan sees i det fysiske møtet og kan virke korrigerende på handlingene (Nærbøe, 2011, p. 20). Bruken av ironi og spøk kan dermed lett misoppfattes av mottaker (Hellevik & Øverlien, 2013, p. 14); (Kowalski et al., 2008, p. 66). Ved bruk av tekst (skriftlig) får man ikke med seg ansiktsuttrykk, kroppsspråk, tonefall i stemmen som er med på å gi budskapet en mer presis og korrekt ytring slik den er intendert fra avsenderens side (Hinduja & Patchin, 2015, p. 49).

Hvorfor gjør ikke ”mobbe-tilskuerne” noe for å hjelpe mobbeofferet?

Over halvparten av de spurte ville ikke si i fra om de så noen bli mobbet. De fleste svarte at de var redd for at situasjonen ville bli verre eller at de selv skulle bli offer for mobbingen (Davis & Nixon, 2012). Hvis mobbingen skjer inne i en gruppe ved at en legger ut en sårende status som er synlig for mange er det mindre sannsynlig at man vil ta ansvar og gjøre noe konstruktivt enn om man mottar samme beskjed direkte på mail (Davis & Nixon, 2012, p. 103). Grunnen til dette er at å like eller legge til en kommentar blir synlig for begge parter

og selv om man ønsker å støtte den ene parten så er det lett å bli dratt inn i en konflikt det kan være vanskelig å komme ut av (Aalen, 2012, p. 77).

De som er aktive mobbetilskuere ser ikke seg selv som ansvarlige for de kommentarer de legger ut under en ond statusoppdatering da det ikke var de som startet det. Ansvaret pulveriseres når de som mobber opptrer som en gruppe (Justin W. Patchin & Hinduja, 2012, p. 102).

2.2 Ulike former for nettmobbing:

Mens noen mobbeformer foregår privat via chat-meldinger og sms kan andre meldinger være offentlige og synlige for vennene rundt. Ved mange tilfeller kan det være vanskelig å se hvem som står bak fordi de som mobber opptrer bak en falsk eller anonym profil.

I følgende tekst vil jeg se på forskjellige måter nettmobbing utspiller seg på. Hensikten er å få en oversikt over hvordan nettmobbing foregår og å forstå motivasjonen bak med å trakassere på denne måten.

2.2.1 Nettkrangel:

I motsetning til tradisjonell mobbing så kan man via nettmobbing i noen tilfeller opptre som likeverdige parter. Gjennom tastaturet kan man sende sårende og sinte meldinger til hverandre. Denne formen for nettkrangling kalles gjerne for "Flaming". Nancy Willard definerer "Flaming" slik: "Online fights using electronic messages with angry and vulgar language." (Nancy Willard, 2007a, p. 265). Det er gjerne en kortvarig krangel med sjikanerende og uhøflig språk.

Joe and Alec have gotten into an online argument about an incident that occurred at school. Each message has gotten angrier and more vulgar. Insults have been flying. In the latest exchange, Joe warned Alec to watch his back in school the next day. (Nancy Willard, 2007a, p. 6)

I dette eksempelet så kjenner partene hverandre og de er begge like aktive når det gjelder å komme med krenkende utspill. Flaming skjer ofte på sosiale nettsteder og i chatterom, men

forekommer og privat via tekstmeldinger (Samnøen, 2014, p. 45). Hensikten er å provosere og skade motparten sosialt eller psykologisk ved å heve seg ovenfor motparten (Hinduja & Patchin, 2015, p. 54). Flaming forekommer ofte på nettforumer hvor mange av brukerne er ukjente for hverandre. Diskusjoner kan starte på grunn av en uenighet og kan eskalere til å bli usaklige (Ellis-Christensen, 2016).

2.2.2 Trakasering:

En annen lignende form for nettmobbing er det som kalles for Trakassering. Trakassering er når man gjentatte ganger sender stygge og slemme meldinger for å fornærme noen (Samnøen, 2014, p. 46). Trakasseringen skjer gjerne privat en til en i motsetning til Flaming som ofte vises offentlig på sosiale nettsteder (Kowalski et al., 2008, p. 51). Når avsenderne er ukjente eller anonyme blir det vanskeligere å konfrontere dem og sette en stopper for dette.

Joanne saw some girls bullying Jessica at school and reported to the office. By the time Joanne got home from school, she had 35 angry messages in her e-mail box and even more angry text messages on her cellphone. Most of the messages were anonymous. Some appeared to be from strangers in other parts of the country. Now, on a daily basis, Joanne gets many e-mail and text messages using vulgar and insulting language. (Nancy Willard, 2007a, p. 6)

I følge Nancy Willard så er det ikke uvanlig at de som ønsker å trakassere en person lager en offentlig nettside eller blogg som oppfordrer folk til å mobbe en bestemt person ved å legge ut e-mailadressen til vedkommende. Derfor kan trakasseringen virke massiv på grunn av antall meldinger man kan motta og fordi det kan pågå over lengre tid (Nancy Willard, 2007a, p. 7).

2.2.3 Utpressing

Cyberstalking er en form for trakassering og betyr å forfølge en person ved å kontakte vedkommende til stadighet for å true, trakassere, irritere eller skape frykt. Dette hender oftest med de som man har delt personlig informasjon med noen de ikke kjenner på nett. Men det kan også forekomme mellom venner i et sjalusidrama (Hinduja & Patchin, 2015, p. 65).

When Annie broke up with Sam, he sent her many angry, threatening, pleading messages. He spread nasty rumors about her to her friends and posted a sexually suggestive picture she had given him in a sex-oriented discussion

group, along with her e-mail address and cell phone number.
(Nancy Willard, 2007b, p. 2)

Sexting er en kombinasjon av ordet sex og text og betyr å sende bilder eller videosnutter med seksuelt eksplisitt innhold som for eksempler nakenbilder. (N. E. Willard, 2010) Det gjøres gjerne mellom kjærester for å bekrefte eller forsterke et intimt forhold. (Hanewald, 2013, p. 13). Sexting kan i ettertid av et forhold misbrukes ved at forsmådde ekskjærester bruker slike bilder til å hevne seg da gjerne ved å spre slike private bilder til uvedkommende. (Folde, 2014, p. 6). I slike tilfeller kalles det for hevnporno. (Mellingsæter, 2016, p. 9) Det hender og at man blir lurt til å dele bilder av seg selv med en man liker som viser seg å være helt andre personer (Staksrud, 2013, p. 46). Når en part er i besittelse av nakenbilder av den andre personen så har vedkommende en stor maktfordel. I slike tilfeller brukes dette ofte til utpressing (boyd, 2014a, p. 123). Det er heller ikke uvanlig at nakenbilder/videoer er blitt tatt i dusjen etter en gymsøktime (Bergsaker & Halvorsen, 2005).

2.2.4 Uthenging:

Bruk av nettgrupper eller nettsider brukes også for å henge ut personer offentlig.

Uthenging foregår ved at krenkende påstander om en person publiseres på en offentlig blogg. Her er et eksempel på hva en slik nettside kan inneholde og hvordan besøkende på nettsiden blir oppmuntret til å trakassere en person:

Unknown middle school students created a Web Site all about Raymond. On this site, they posted Raymond stories, Raymond jokes, and Raymond cartoons. They posted questions about Raymond's sex life. They invited anyone visiting the site to submit their own comments and had e-mail link for people to send comments directly to Raymond (Nancy Willard, 2007a, p. 7).

Nancy Willard definerer denigration eller uthenging på følgende måte: Å henge ut noen offentlig på nett ved å publisere rykter og sladder for å skade omdømmet eller vennskap (Nancy Willard, 2007b, p. 2).

En utspekulert form for uthenging er *posing*. I følge Samnøen så er posing når en som mobber gir seg ut for å være en bestemt person ved å lage en falsk profil og får vedkommende

til å virke slem ved å legge ut innhold som kan støte vekk vennene til denne personen (Samnøen, 2014, p. 46). For å spre et rykte om noen på nett hender det at det blir brukt en slik falsk profil for at det skal være vanskeligere å se hvem som er som egentlig står bak (Hinduja & Patchin, 2015, p. 53).

Impersonation går ut på nesten det samme som posing bare at her har de som ønsker å mobbe fått tilgang til vedkommendes brukernavn og passord på for eksempel Facebook og har på den måten fått kontroll over denne personens bruker (Nancy Willard, 2007b, p. 2). Denne formen for nettmobbing krever gjerne mer planlegging (Hinduja & Patchin, 2015, p. 60).

Laura watched closely as Emma logged on to her account and discovered her password. Later, Laura logged on to Emma's account and sent a hurtful message to Emma's boyfriend, Adam (Nancy Willard, 2007b, p. 2).

Det er ikke uvanlig at man blir utsatt for "facerape" hvis man har lånt bort mobilen og har glemt å logge seg ut av facebook. Men det er forskjell på om man har lagt ut en morsom melding på tull eller om man har gått inn for å bevisst skade en annen person eller påføre denne personen en ulempe. "Facerape" er satt sammen av ordene "Facebook" og "rape" (voldtekt) og viser til at noen har forandret Facebook –profilen til en annen når vedkommende har glemt å logge seg av (Langberg, 2014, p. 10).

En annen måte å henge ut en person på er ved å "tagge" på Facebook. Det vil si å lenke et bilde eller en video til en person. I utgangspunktet er det å "tagge" en vennlig gest som gjøres mellom venner hvis man vil for eksempel dele et bilde av en hendelse som vennene dine har vært med på. Da blir bildet merket med vennens brukernavn. Tagging kan og brukes til nettmobbing om man publiserer et for eksempel et bilde som er lite flatterende og lenker dette til den personen man ønsker å plage (Hinduja & Patchin, 2015, p. 64). Tagging forekommer på Instagram også og her kan også de som du ikke har godkjent som venner tagge deg på bilder. Her blir man nødt til å logge seg på med jevne mellomrom så man kan fjerne tagger på bilder før innlegget blir spredd (Hinduja & Patchin, 2015, p. 64).

2.2.5 Trusler

Å true noen med å skade eller drepe dem er alvorlig og bør anmeldes til politiet.

Det kan være vanskelig å vite om vedkommende mener alvor om man ikke kjenner til konteksten. Venner kan for eksempel uttrykke seg på en tøff måte uten at det er noe vondt ment. De kan sende meldinger som: ”Jeg dreper deg hvis du går ut med han” uten at det menes noe alvorlig med det (Staksrud, 2013). I andre tilfeller har det hendt at noen har gjort alvor av en trussel. I forkant av skoleskytingen ved Columbine School i Colorado i 1999 hadde gutten som skjøt advart på forhånd om hva som skulle skje uten at dette ble tatt på alvor (Hinduja & Patchin, 2015, p. 67).

2.2.6 Spredning av sensitiv og privat materiale:

Å avsløre en persons hemmeligheter eller annen personlig informasjon som kan være ydmykende for vedkommende. For eksempel om man videresender en melding fra vedkommende med intimt innhold til andre (Samnøen, 2014, p. 46). Personlig informasjon kan og være for eksempel bilder som er av pinlig karakter (Nancy Willard, 2007b, p. 2). Denne formen for nettmobbing kalles for ”outing” i følge Nancy Willard (Nancy Willard, 2007b, p. 2).

Greg, an obese high school student, was changing in the locker room after gym class. Matt took a picture of him with his cell phone camera. Within seconds, the picture was flying around the phones at school (Nancy Willard, 2007b, p. 2).

I følge Marius Tessem så endres tillitsforholdene mellom unge veldig raskt. Etter et brudd i et vennskapsforhold så sitter man gjerne på sensitiv informasjon og eventuelt bilder og videoer (Folde, 2014, p. 6). Om bruddet har skapt såre følelser så er det ikke uvanlig at slik info spres videre i ren affekt. Trickery ligner litt på outing men ved trickery så overtaler man noen til å avsløre en hemmelighet for så å dele dette videre.

Katie sent a message to Jessica pretending to be her friend and asking lots of questions. Jessica responded, sharing really personal information. Katie forwarded the message to lots of other people with her own comment, “Jessica is a loser.”(Nancy Willard, 2007b, p. 2).

2.2.7 Ekskludering:

Ekskludering er i følge Øystein Samnøen: ”Bevisst og ondskapsfull ekskludering av noen fra en gruppe på nett.” Å bli holdt utenfor på nett skjer og ved at man ikke blir lagt til som venn når man sender forespørsel eller ikke får noen ”likes” eller blir holdt utenfor grupper på sosiale medier. Slike grupper kan og ha som mål å henge ut den som ekskluderes (Staksrud, 2013, p. 50). Det at det dannes egne grupper for å baksnakke en person kalles for indirekte mobbing (Sheri, Donna, & Jenny, 2012, p. 26).

Millie tries hard to fit in with a group of girls at school. She recently got on the “outs” with a leader in this group. Now Millie has been blocked from the friendship links of all of the girls (Nancy Willard, 2007b, p. 2).

Det å ikke få mange «likes» eller kommentarer kan føles sårt. Selv om mobbing ansees som en aktiv handling kan en ikke-handling være gjort med hensikt sier Pia Lang i en artikkel om nettmobbing i Adresseavisen (Nygård & Skjesol, 2013).

”Likes” er blitt et symbol på bekreftelse. Å få bekreftelse fra andre rundt en er viktig for å føle seg betydningsfull (Berggrav & Hegg, 2014; Hill et al., 2014, p. 86). Når man i større grad enn før treffer vennene via nettet i stedet for å treffes fysisk så manifesterer bekreftelsene seg via nettet i tillegg til eller i stedet for når man møtes fysisk.

Når man trykker ”like” på en status eller et bilde så blir det synlig for alle på venne-listen din hvor mye bekreftelse du har fått blant dine venner, samt at du selv får en oversikt over hvor mye bekreftelse dine venner får fra sine venner igjen. På denne måten får man en oversikt over hvem som er mest likt eller oppskattet blant vennene sine. I følge Festinger så vil man ved mangel på kriterier for å evaluere egne prestasjoner sammenligne seg med andre som det er nærliggende å sammenligne seg med (Festinger, 1954, p. 117). Om man for eksempel sammenligner antall bekreftelsene en selv får i forhold til de bekreftelsene vennene får og opplever store forskjeller så kan det være med på å påvirke selvfølelsen om dette vedvarer. Berit Skog uttaler seg i en artikkel (Nygård & Skjesol, 2013) om at det er stor forskjell mellom gutter og jenter på hvor stor betydning antall ”likes” har å si for dem.

I Berits undersøkelse fra 2012 hvor 1265 13-17 åringer deltok, svarte 34% av jentene at de ble skuffet av å få for få "likes" mens kun 17% av guttene svarte det samme.

2.2.8 Happy slapping:

"Happy slapping" er når en eller flere angriper en person og fysisk krenker vedkommende med vold og ytringer. Hendelsen tas opp på video med mobilen for så å bli lastet opp og bli delt på f.eks YouTube (Kowalski et al., 2008, p. 50). Hensikten med denne formen for angrep er i følge Elizabeth Staksrud å få oppmerksomhet (Mellingsæter & Riaz, 2016) og i noen tilfeller for å henge ut offeret (Hattrem, 2010, p. 12) og for å få status i eget vennemiljø (Bjerkan, Sundberg, & Skaret, 2015, p. 4).

2.3 Teoretisk forankring:

I følgende tekst vil jeg se nærmere på teorier som er knyttet til oppgavens tema.

Teoriene som beskrives er relevante for oppgaven fordi de forklarer hvorfor trakassering via nettet kan ha så stor innvirkning for den som blir mobbet. I public commitment teorien ser man hvordan mangel på tilbakemelding eller negativ tilbakemelding kan påvirke selvfølelsen til mottager. Teorien om proteuseffekten er relevant fordi den hjelper oss å forstå hvordan unge ensomme oppfører seg på nett når de blir utsatt for nettmobbing. Teorien om Sosial kapital forklarer viktigheten av å ha mennesker rundt deg som bryr seg mens teorien om social grooming forklarer hvordan pleie av vennskapene gir seg til uttrykk ansikt til ansikt men gir også en pekepinn om hvorfor likes og kommentarer på det man legger ut betyr så mye for å føle seg verdsatt. General strain theory er interessant å se nærmere på fordi den forklarer hvilke reaksjoner folk som opplever påkjenninger som nettmobbing kan få når de blir utsatt for dette. Teorien om deindividuation er relevant fordi den forklarer hvorfor det er mye nettmobbing på nettsteder og apper som gir brukerne mulighet til å skjule sin identitet.

Sosial sammenligningsteori er naturlig å ha med fordi man via Facebook kan sammenligne responsen en selv får fra venner med den responsen venner får fra sine venner. Det at Facebook gir mulighet til å sammenligne antall likes med andre gjør at man kan tidvis føle seg upopulær og ved visse tilfeller ekskludert og mobbet.

2.3.1 Public committment:

Vissheten om at noen ser det vi gjør eller legger ut på sosiale medier gjør at vi i større grad oppfatter denne oppførselen som en viktig del av hvem vi er (Gonzales & Hancock, 2008, p. 168). I følge Hancock og Gonzales så kan selvpresentasjonen på sosiale medier være med på forme ens identitet. Men dette avhenger og av hvilken tilbakemelding man får. Om man ikke får tilbakemeldinger som er bekræftende så kan dette ha en negativ effekt på selvtilliten (Clerkin, Smith, & Hames, 2013, p. 529) eller om man stadig får negative tilbakemeldinger på nett så kan det være med på endre selvfølelsen i større grad enn ansikt til ansikt .

2.3.2 Proteuseffekten:

Hvordan vi oppfatter andre ser oss og oppfatter oss, kan påvirke hvordan vi oppfører oss. Innen forskningen kalles dette for Proteus-effekten (Aalen, 2012).

I en undersøkelse som viste at de som brukte attraktive avatarer i et spill ble behandlet vennligere enn de som hadde mindre attraktive avatarer, samt at de som hadde attraktive avatarer endret holdningene sine online og oppførte seg mer ekstrovert. (Yee, Bailenson, & Ducheneaut, 2009, p. 285). Det å holde identiteten skjult på nettet eller å ha ulike brukere kan hjelpe de engstelige og ensomme å bli kjent med nye venner. Yee, Bailenson og Ducheneaut kaller fenomenet for Proteuseffekten og henspiller på den greske guden Proteus som kunne innta en hvilken som helst form (Yee & Bailenson, 2007, p. 271). På nettet så trenger for eksempel ikke unge ensomme å være bekymret for å bli forhåndsdømt på grunn av kviser (Valkenburg & Peter, 2011, p. 122). Det å ha kontroll over hvordan de fremstår og muligheten til å endre deres identiteter gjør at de har muligheten til å komme høyere opp i det sosiale hierarkiet på nett enn ansikt til ansikt (Sheri et al., 2012, p. 52).

2.3.3 Sosial kapital:

Sosial kapital er de ressursene man har tilgang til gjennom forholdene man har til menneskene rundt seg. Bourdieu og Wacquant definerer det på denne måten: “the sum of the resources, actual or virtual, that accrue to an individual or a group by virtue of possessing a durable

network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance and recognition” (Bourdieu, 1992, p. 119). Det er påvist at de med store varierte nettverk har bedre selvtillit samt bedre psykisk og fysisk helse enn de med få og lite varierte relasjoner (Hampton, Lee, & Her, 2011, pp. 1032-1033). Om man har flere venner i ulike leire så vil man kunne føle seg tryggere for da kan man få støtte fra ulike hold ved behov mens den som har få venner og et mindre variert nettverk er mer utsatt.

For den som er engstelig og sjenert og som har vanskeligheter med å skape relasjoner offline kan det være lettere å føle mer kontroll ved å bruke nettet for å komme i kontakt med andre og skape nye vennskap (Aalen, 2012, p. 57). Men å ha mange venner på Facebook vil ikke nødvendigvis si at man har sterk sosial kapital da det er en lav terskel for å legge til venner og båndene til Facebookvennene er ikke alltid så forpliktende (Haugseth, 2013, p. 63). Med andre ord; selv om noen har lagt deg til som venn på Facebook så er du anerkjent som ”venn” og du har tilgang til ressurser ved å kunne surfe på venne-listen og jevnlig få oppdateringer fra vedkommende. Men det er ikke sikkert at du derfor får deres oppmerksomhet i form av «likes» og kommentarer når du legger ut noe. Slik som Robert Putnam sier i sin definisjon om sosial kapital: ”connections among individuals social networks and the norms of reciprocity and trustworthiness that arise from them.” hvor han legger vekt på gjensidighet i et forhold samt pålitelighet (Kiechel, 2000, p. 150). I dette ligger det en forventning om gjengjeldelse og støtte. Om du legger ut en statusoppdatering eller om du bytter et profilbilde så vil det være naturlig å at andre facebook-venner viser sin støtte og anerkjennelse ved å legge til en kommentar eller en like. Det samme som de andre vil sette pris på om du gjør det samme når de legger ut en statusoppdatering eller om du bytter et profilbilde. Dette kalles gjerne for social grooming og går ut på å delta i småprat som virker triviell og lite nyttig men det hjelper å fylle ens behov for sosialt fellesskap og gjensidig anerkjennelse (Wang, Tucker, & Rihll, 2011, pp. 47-48). I følge Norstats og Opinions undersøkelse gjort for Telenor kommer det frem at 40% av de spurte opplevde det som mobbing å ikke få ”likes” når man hadde lagt ut noe på sosiale medier (Langset, 2015). I studien vil jeg se på hva sosial kapital og social grooming har å si for selvfølelsen ved å spørre informantene om hva slags respons de får på nye digitale sosiale medier (SNS), og hvordan de reagerer på responsen. Hovedfokuset vil være rettet mot hvordan de reagerer på ved mangel på sosial kapital, både hos seg selv og andre.

2.3.4 General strain theory

General strain theory argumenterer for at de som opplever sterk belastning eller en krise vil utvikle frustrasjon og sinne som kan føre til at vedkommende hengir seg til avvikende atferd (Agnew, 2009, p. 169). Dette er relevant til nettmobbing da en stor del av de som blir utsatt for tradisjonell mobbing selv velger å mobbe andre på nett (Ybarra & Mitchell, 2004b, p. 1313). Men ikke alle velger å ta igjen på andre og da kan frustrasjonen gå utover en selv i form av innesluttethet og selvdestruksjon (Haakonsen, 1997, p. 373). Ved å spørre informantene om deres opplevelser om nettmobbing og om deres reaksjoner på dette, ønsker jeg å se om de er forskjeller mellom gutter og jenter.

2.3.5 Deindividuation:

Deindividuation skjer når man opptrer anonymt på nett og impuls kontrollen svekkes. Man blir lettere revet med fordi man vet at ens handlinger ikke kan spores opp (Valkenburg & Peter, 2011, p. 122). Når folk vet mindre om hverandre så er det vanskeligere å få en forståelse av situasjonen og konfliktnivået kan øke (Workman, 2012, p. 218). Folk lærer av folk rundt seg hvordan de skal oppføre seg. På ett nettsted kan det være en høflig norm mens på andre steder så er det røffere tone og andre normer som gjelder (Aalen, 2012). Det vil være interessant å se hva slags ytringer som jenter og gutter får når de som mobber glemmer sin identitet.

2.3.6 Sosial sammenligningsteori:

Sosial sammenligningsteori (Theory of social comparison process) ble fremmet av Leon Festinger og går ut på at man sammenligner sine evner og kompetanser med andre når man mangler kriterier å vurdere seg selv etter (Festinger, 1954, p. 117). På skolen vil man for eksempel sammenligne seg selv med en klassekamerat for å vurdere om en selv er flink til å løpe. Særlig er dette vanlig i situasjoner der man ikke vet hvilke kriterier som kjennetegner en god prestasjon. De en sammenligner seg med vil typisk være de som har samme forutsetninger eller utgangspunkt. Sosial sammenligningsteori vil være relevant for å se på hvordan folk lar seg påvirke av det de ser av andres aktiviteter som blir listet opp på sosiale medier og den responsen de får fra sine venner/følgere. Mangel på "likes" kan i en kontekst være mobbing mens i en annen kontekst ikke trenger å være det i følge Arne Olav Nygård (Langset, 2015). I følge Kristin Oudmayer så er det ikke uvanlig at en gruppe blir enige om å

ikke skrive kommentarer eller gi likes til en person uansett hva denne personen legger ut (Schjerpen, 2015) .

I studien vil jeg se på hvordan gutter og jenter reagere når andre får flere «likes» og kommentarer enn en selv? Samt jeg vil se på om de selv eller andre har opplevd nettmobbing i form av ekskludering. Her vil jeg se på om de selv har vært med på å ekskludere andre og på hvilken måte eller om de har opplevd at andre har ekskludert dem.

I dette kapittelet har jeg sett på hva som kjennetegner sosiale medier og nettmobbing, samt jeg har presentert teorier som er relevante til studien. I teksten om kjennetegnene for sosiale medier beskrives funksjonalitet og muligheten det gir for samhandling. I presentasjonen om de ulike formene for nettmobbing blir typiske hendelser gjengitt og definisjoner blir presentert. På bakgrunn av dette har jeg presentert teorier som er nyttige for analysen i oppgaven. Teoriene som er beskrevet er med på å belyse hvorfor de som mobbes og de som mobber reagerer slik de gjør.

3 Metode:

Jeg vil i dette kapittel først gjøre rede for forarbeidet i forkant av undersøkelsen (metodevalg, operasjonalisering av nettmobbing, valg av informanter, utarbeidelsen av intervjuguiden) selve forskningsprosessen (tilnæringsmåten til feltet, forskerrollen, etiske vurderinger) og til slutt etterarbeidet (pålitelighet og gyldighet, koding og kategorisering).

3.1.1 Valg av metode:

For å få en bedre forståelse av fenomenet nettmobbing har jeg valgt å bruke kvalitativt intervju som metode fordi denne metoden passer best for å få bedre innsikt i informantenes erfaringer og tanker om temaet nettmobbing (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2010, p. 136).

3.1.2 Kvalitativ metode og hermeneutikk:

Ved å bruke den Hermeneutiske sirkel (Johannessen et al., 2010, p. 364) som metode for undersøkelsen forsøker jeg å sirkle meg inn til en sannferdig forståelse av fenomenet. Strukturen i intervjuguiden avgjør om man får svar som bringer en nærme kjernen. Man kan bruke åpne spørsmål som ”Hva er nettmobbing” og videre ”Kan du gi eksempler på en hendelse?” og så ”Hvorfor mener du dette er nettmobbing?” Fra å beskrive relevante hendelser detaljert og få informantene til å peke ut kjennetegn for nettmobbing i disse hendelsene forsøker vi å møtes til en felles forståelse av hva som er nettmobbing; både fra guttenes og jentenes perspektiv, separat. Etter å samlet inn data skal materialet fortolkes for å finne den dypere meningen med informantenes oppfattelser (Johannessen et al., 2010, p. 173). Kvalitativ metode egner seg spesielt godt til å brukes i grupper for da kan man se nærmere på samspill mellom flere parter og hvordan partene skaper mening og forståelse seg i mellom (Tjora, 2012). Og siden nettmobbing er et komplekst fenomen passer det best med en dialogbasert metode for å forstå fenomenet. Med komplekst så menes det for eksempel at fenomenet kan utføres på ulike måter. Elever kan ha ulike oppfattelser om nettmobbing så får å få et helhetlig inntrykk valgte jeg å intervjuer elever fra tre forskjellige skoler.

3.1.3 Operasjonalisering av nettmobbing

Med operasjonalisering menes det å gå fra det generelle (begrepet) til det konkrete (kjennetegnene). For å kunne gjennomføre en undersøkelse, må fenomenet som undersøkes defineres og beskrives slik at den som undersøker kan registrere at fenomenet eksisterer. For å undersøke f.eks. "inspirasjon", må "inspirasjon" beskrives slik at den som undersøker vet at det er "inspirasjon" som observeres. Definisjonen for nettmobbing som ligger til grunn i denne undersøkelsen er: "Å være slem mot andre ved å sende eller publisere skadelig materiale eller ta del i andre former for sosial ondskap gjennom Internett eller andre teknologier" (Samnøen, 2014, p. 42). Dette er en vid definisjon og innebærer både det å aktivt publisere ondsinnet materiale men også å bidra på mer passive måter ved å for eksempel trykke Like på en sårende melding som bidrar til å uttrykke sin støtte i nettmobbingen. Nettmobbing kan og foregå på skjulte måter som kan være vanskelig å oppdage for den som blir utsatt fordi trakasseringen foregår på arenaer som er utilgjengelige for den som blir mobbet. For eksempel blir det dannet gruppechatter hvor vedkommende ikke har tilgang. Jeg var interessert i at informantene selv kunne være med å bestemme hva de la i ordet nettmobbing så spørsmålet "Hva legger du/dere i digital mobbing?" ble stilt tidlig i intervjuet som et utgangspunkt. Ofte var definisjonen de gav preget av hendelser som de selv hadde sett eller opplevd, så svaret på spørsmålet ble et utgangspunkt eller en rettesnor når de så skulle gi eksempel på hendelser som de mente var nettmobbing. Jeg brukte gjerne operasjonaliserende spørsmål (Johannessen et al., 2010, p. 143) som "Hvorfor mener du handling x er nettmobbing?" Dette for at de selv skulle kunne peke ut kjennetegn eller egenskaper ved hendelsen som gjorde at de mente dette var å betrakte som nettmobbing.

3.1.4 Valg av informanter:

Til undersøkelsen valgte jeg å bruke elever som informanter da de har førstehåndskunnskap om fenomenet. Andre mulige informanter som kunne ha nyttig kjennskap til fenomenet kunne vært: helsesøster, lærere og foreldre.

Jeg inviterte jenter og gutter fra tre ulike skoler i Oslo til intervju. Elevgruppen var satt til å være 10-klassinger fordi de i denne aldersgruppen har fått en del erfaring med nettbruk og kommunikasjon seg i mellom på sosiale medier. Jeg valgte å ha kun fire informanter i gruppeintervjuene. Dette fordi det er mange nok til at man kan få ulike synspunkt samtidig som det ikke er alt for mange slik at informantene kvier seg for å uttale seg. Informantene

som deltok i fokusgruppeintervjuet kom fra ulike klasser, noe som jeg så som en fordel for da ville de sannsynligvis kjenne til ulike hendelser, noe som ville gjøre diskusjonen rikere i innhold. Utvalget av skolene som er med i undersøkelsen er tilfeldig. En invitasjon ble sendt til rektorene ved alle ungdomsskolene i Oslo og av alle fem skolene som takket ja til å bli med så ble tre av disse skolene plukket ut til å bli med. Elevene som er valgt til å være med var fra samme trinn og valget av informantene ble gjort i samråd med kontaktlærer som kjenner elevene og som vet hvem som er sosialt trygge. Det er viktig at informantene ikke blir plukket ut tilfeldig sånn at man ender opp med en gruppe som kvier seg for å svare på spørsmål fordi de kanskje er part i en pågående konflikt. Ved hver skole var det åtte informanter som ble intervjuet hvor det var fire gutter og fire jenter. I to av de tre skolene ble informantene intervjuet i kjønnsdelte grupper. Dette for at det skulle bli mer oversiktlig å få hentet ut data. Mens i en av skolene ble informantene intervjuet hver for seg. Informanter som kunne fortelle om nettmobbing var ønskelig enten det var selvopplevd eller som vitner. Kontaktlærer plukket ut de mest egnede ut i fra de som hadde meldt seg frivillig. Av de elevene som ble plukket ut var det elever som hadde vært vitner til nettmobbing og/eller som hadde opplevd nettmobbing. Dette kom frem under intervjuene fra elevene selv.

3.1.5 Intervjuguide:

Spørreteknikken eller strukturen på intervjuguiden som ble brukt er ”traktformet” (Kvale & Brinkmann, 2012) fordi jeg ønsket å ha en myk tilnærming til temaet siden det er ganske alvorlig og det er tabubelagt. På den måten kunne informantene føle seg avslappet og mer trygg på hverandre særlig i de intervjuene som ble foretatt gruppevis.

For eksempel så startet jeg med spørsmål om mindre ”farlige” temaer som sosiale medier og siden nettvett og til slutt nettmobbing. Hensikten med utformingen av spørsmålene var at de skulle være tydelige og konkrete så de var forståelige samtidig som de var åpne nok til å kunne gi ulike svar. For eksempel: ”Hva legger du i digital mobbing?”. Her finnes det ikke kun et svar som er riktig så her ønsket jeg å oppmuntre til en konstruktiv og meningsfull diskusjon

3.1.6 Intervju av elever:

Jeg startet med å fortelle dem hvem jeg var og hva intervjuene skulle brukes til. Så informerte jeg om hovedmomentene i informasjonsskrivet som de hadde fått utlevert tidligere. Dette for å forsikre meg at de var innforstått med hva et intervju innebar og hvilke rettigheter de hadde. Jeg forsøkte å bruke nøytrale ord i spørsmålene som ikke var for positivt eller for negativt ladet slik at ikke informantene ble fristet til å dysse ned handlingene sine hvis de var av negativ karakter. Samtidig så skulle ikke meningsinnholdet være annerledes. For eksempel så lød et spørsmål: ”Bruker dere sosiale medier til å kommunisere anonymt?” Jeg kunne ha spurt ”Bruker dere falske profiler?” men ordet ”falsk” er et negativt ladet ord. Uttrykket ”Falske profiler” er i følge et søk i A-tekst brukt i saker som omhandler: nett-troll, facebook-svindel, nettovergrep, hets, drapstrusler og så videre. Andre tilnærminger jeg brukte for å få informantene i en dialog var å by på meg selv. I et tilfelle hvor spørsmålene handlet om det å være en observatør i en mobbekonflikt så uttrykte jeg forståelse for det å være i en vanskelig situasjonen hvor man skal ta et valg om man skal støtte mobbeofferet eller ikke. Hensikten var å sette seg i informantens posisjon og se hendelsen gjennom hans øyne. Ellers forsøkte jeg å snakke minst mulig og bryte inn samtalen når den bevegde seg utenfor temaet for intervjuet. Jeg har ingen forutsetning for å vite hva slags forhold elevene har seg i mellom og selv ikke kontaktlæreren kan ha den fulle oversikten. En elev kan kvie seg for å uttale seg om en hendelse fordi en av de andre informantene kan være delaktig i hendelsen. På denne måten kan informasjon bli holdt tilbake. I gruppeintervjuer så vil informantene tilpasse sine ytringer ut i fra hvem som er i rommet (ref: E. Goffmans dramaturgisk analyse) (Tseelon, 1992, p. 115). De vil nødvendig fremstå som svake og vil gjerne være godt likt så når de for eksempel sier at de ikke tar seg nær av å få sårende meldinger og bare ler av det så er det en viss sannsynlighet at informanten går inn i en rolle og oppfører seg annerledes for å bli sett på som sterk og selvsikker.

Ulike intervjuformer:

Jeg brukte ulike former for kvalitative intervju som tilnæringsmetode til feltet. Det vil si jeg benyttet både semistrukturert gruppeintervju, individuelt intervju og fokusgruppeintervju. Jeg startet med et semistrukturert gruppeintervju (Johannessen et al., 2010, p. 137) etter at jeg hadde gjort et oversiktsstudium (Tjora, 2012, p. 228) fordi det var mange spørsmål som dukket opp som jeg ønsket svar på. Ved å følge en intervjuguide var jeg

sikker på at jeg ville få innspill på akkurat det jeg lurte på. Om det kom ny type informasjon lot jeg dem få snakke ut og forsøkte å komme med oppfølgingsspørsmål underveis.

Ved den neste skolen intervjuet jeg elevene individuelt. Dette for at det skulle føles tryggere for informantene slik at de kunne dele informasjon uten at andre enn jeg trengte å få vite det de ville si. Fremgangsmåten som ble brukt var både semistrukturert og ustrukturert intervju. (Johannessen et al., 2010, p. 137) Ustrukturert intervju brukte jeg ved to av informantene fordi det de hadde opplevd ikke kunne fanges opp ved å følge en liste med temaforslag uten å bryte flyten. For de andre informantene tilpasset jeg intervjuguiden så jeg fikk lagt til nye temaer som dukket opp fra intervjuene ved den første skolen.

De siste gruppeintervjuene hadde jeg etter å ha gjennomgått data fra tidligere intervjuer for da oppstod det nye spørsmål. Disse ble foretatt som fokuserte intervjuer for å undersøke elevenes erfaringer med spesifikke sosiale fenomener (Tjora, 2012, p. 15). For eksempel ble det i de tidligere intervjuene påpekt at bruk av skjermdumper av responsen fra en Flaming ble brukt av nettmobbere til å få sympati fra klassekamerater. Ved å ha denne bakgrunnskunnskapen kunne jeg stille mer inngående spørsmål om dette fenomenet; som for eksempel om de gjennomskuet aggressoren (den som starter nettmobbing) og reaktoren (den som er målet for nettmobbingen). Jeg valgte å ha et fokusgruppeintervju fordi meningsutvekslingen er mer spontan og særlig ved tabubelagte temaer så hjelper gruppedynamikken med å få uttrykt synspunkter som ikke er så lett tilgjengelig (Kvale & Brinkmann, 2012, p. 162). Fokusgruppeintervju passer og godt til å produsere data om sosiale grupperes fortolkninger, samhandling og normer (Halkier & Gjerpe, 2010, p. 13). Forskjellen mellom semistrukturert gruppeintervju og et fokusgruppeintervju i følge (Colucci & Colucci, 2007, pp. 1423-1424) er at man ved et semistrukturert gruppeintervju så vier man ikke nok oppmerksomhet til meningsdannelsen som skjer mellom respondentene under intervjuet og i tolkningen av data fordi man lett blir opptatt av å følge intervjuguiden. Jeg har derfor latt respondentene få uttale seg mer fritt for å få med meningsutvekslingene.

3.1.7 Tilnæringsmåte til data/feltet:

I analysen har jeg foretatt en abduksjon, det vil si induktiv og deduktiv metode (Ragin & Amoroso, 2011, p. 57). Først tok jeg utgangspunkt i relevant teori. I dette tilfelle

hovedsakelig Nancy Willards oversikt over ulike former for nettmobbing og bruke dette til å lage et rammeverk med koder for å innhente data fra intervjuene. Etter å ha kodet deduktivt (Johannessen et al., 2010, p. 50) tredde det frem innhold som ikke ble fanget opp av rammeverket. Dernest utformet jeg nye koder (induktive koder) for å fange opp ny meningsbærende data. Induktive koder skapes når man i gjennomgangen av dataen ser nye mønstre som ikke lar seg fange av det eksisterende rammeverket. Disse kodene skiller seg fra de deduktive kodene ved at de er mer virkelighetsnære; det vil si beskrivende koder (Johannessen et al., 2010, p. 176) eller tekstnærekoder (Tjora, 2012, p. 179). "Posing" er et eksempel på en kode som ble brukt deduktivt og er hentet fra forskningslitteraturen og sier i seg selv lite om det temaet som begrepet skal dekke. Et eksempel på en beskrivende kode som ble brukt til induktiv koding er "Intendert mobbing som ikke oppfattes slik" eller "Vegring for å legge ut bilder". Ved deduktiv koding brukte jeg tretten koder mens ved induktiv koding brukte jeg tjueen nye beskrivende koder.

3.1.8 Datainnsamling:

Alle intervjuene ble tatt opp med diktafon. Først kun en men jeg fant ut at jeg måtte bruke mobilen i tillegg siden informantene som satt lengst vekk ikke kom ordentlig med på opptakene. Det gav også en trygghet i tilfelle batteriene skulle svikte på utstyret. Intervjuene ble holdt i et grupperom. Det var ikke like lydtett på alle skolene så ved friminuttene ble det litt støy på opptakene. Jeg var bevisst på å få frem alles syn så hvis noen ikke hadde fått kommet med noen innspill så henvendte jeg meg til dem for å høre om de hadde noen mening om temaet. Jeg noterte underveis for å huske spørsmålene jeg ville stille etter at de hadde fått snakket ut om et emne. Av og til så måtte jeg gjenta svarene de gav for de snakket så fort så det var vanskelig å forstå det de sa. Enkelte hadde en slang og sjargong når de uttrykte følelser at jeg noterte "oversettelser" i parentes. For eksempel: "Hææ ..seriøøøst!?? (sjokkert/overasket). I ettertid så angret jeg på at jeg ikke sa i fra i forkant av intervjuene at de måtte forsøke å snakke en om gangen for det ble vanskelig å få med seg hva som ble sagt når jeg skulle transkribere.

3.1.9 Bearbeiding av data

Jeg transkriberte alle intervjuene i HyperTranscribe og kodet i HyperResearch. Jeg skrev ordrett alt som ble sagt og har i ettertid endret eventuelle navn som ble uttrykt under

intervjuene for å anonymisere innholdet. Ved transkriberingen er hvert intervjuobjekt identifisert med et nummer og ikke med navn som kan spores opp. Dette er i tråd med personvernlovgivningen (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, 2016).

Intervjuene ble strukturert i partall (jenter) og oddetall (gutter) for å skape struktur og for å kunne sammenligne jenter og gutters svar på de ulike skolene.

3.1.10 Forskerrollen:

Som forsker må jeg etterstrebe å være bevisst på alle valg som blir tatt i gjennom hele forskningsprosessen. "Refleksivitet er en kompetanse og en forskerposisjon som innebærer at forskeren evner å se betydningen av sin egen rolle i samhandling med deltakerne, de empiriske dataene, de teoretiske perspektivene, og den forforståelsen som forskeren bringer med seg inn i prosjektet (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2010). Selv om jeg er bevisst på å være åpen og lyttende ovenfor intervjuobjektene så kan jeg ikke unngå å prege informantenes svar i intervjuene. Som kvinne vil det naturligvis være lettere for meg å oppnå tillitt hos andre jenter enn hos guttene. Derfor er det viktig at man i innledningen av intervjuet legger til rette for å skape en trygg atmosfære. Om man ikke oppnår tillitt og åpenhet vil man kunne ende opp med å få unntvikkende svar. For å skape en trygg atmosfære passet jeg på å starte med enkle og ufarlige spørsmål, samt at de fikk noe godt å drikke og noe å tygge på. Jeg var bevisst på å holde egne meninger for meg selv og passet på å ikke avbryte informantene når de svarte på spørsmålene. Min forforståelse vil og kunne være med på å påvirke hvilke spørsmål jeg stiller og hvordan jeg tolker svarene i intervjuene.

Den forforståelsen jeg sitter inne med om nettmobbing har jeg fått gjennom forskningen min. Da jeg selv gikk på skolen hadde vi ikke en gang datamaskin. Men gjennom skolegangen har jeg opplevd hvordan "tradisjonell mobbing" rammet meg selv og andre uten at lærere tok affære. For en klassekamerat pågikk mobbingen gjennom mange år.

Jeg var en "mobbetilskuer" som lot det skje uten å si i fra til voksne eller å prøve å stoppe trakasseringen ved å be mobberne holde opp. Det at jeg ikke gjorde noe er noe som jeg i ettertid skammer meg over og som samtidig fikk meg til å velge dette temaet som oppgave. Denne erfaringen gjør og at jeg gjenkjenner reaksjonsmønsteret hos enkelte av intervjuobjektene. Jeg vet at det er naturlig å reagere slik de gjør fordi jeg selv har gjort det. Som forsker har jeg brukt denne forforståelsen som et utgangspunkt for å stille spørsmål. Jeg tenker på hva jeg tror ville ha forebygget mobbing i min skolehverdag fra da jeg gikk på

ungdomsskolen. For eksempel så har jeg tror jeg at hvis skolene tar opp nettmobbing og snakker med elevene om dette slik mange skoler gjør i dag så vil dette virke forebyggende. Selv så kan jeg aldri huske at mobbing var et tema som ble diskutert i timen og kanskje var det derfor jeg ikke gjorde noe for å hindre at en annen ble mobbet. Men det hadde kanskje vært annerledes om lærerne snakket med elevene om dette. Jeg bruker derfor innledningsfasen i intervjuene til å spørre om elevene har snakket om nettmobbing på skolen og senere i intervjuene spør jeg om de ville støttet noen hvis de så at noen ble nettmobbet. "På grunn av den nærheten som kan oppstå mellom forsker og forskningsdeltaker i kvalitative forskningsprosjekter, er imidlertid risikoen for en for sterk identifisering særlig viktig å overveie i slike prosjekter." (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2010). Nettmobbing er et verdiladet tema. Under intervjuene vil jeg komme til å høre sterke og triste historier og som forsker er min oppgave å finne ut av hvordan nettmobbing arter seg og ikke ta parti eller å identifisere meg med intervjuobjektet.

3.1.11 Reliabilitet:

Dataene må være til å stole på hvis de skal kunne si noe sannferdig om det fenomenet vi undersøker. Et eksempel kan være at jeg brukte to lydopptagere og la disse ved hver ende av bordet. Om jeg ved transkriberingen var i tvil om hva som ble sagt fordi en av respondentene satt lengst bort fra den ene opptageren kunne jeg benytte det andre opptaket for å dobbeltsjekke om jeg transkriberte riktig for å unngå at jeg registrerte feil ord og dermed kunne ende opp med feil meningsinnhold. Å snakke om reliabilitet i en kvalitativ undersøkelse er annerledes enn i en kvantitativ undersøkelse da samfunnsvitenskapelige fenomener er komplekse så det er umulig å ha en full oversikt over virkeligheten (Kvale & Brinkmann, 2012, p. 40). Med andre ord så vil intersubjektivitet (Kvale & Brinkmann, 2012) være nærmest umulig da dataene en forsker kan få ut av et intervju om et tema kan være annerledes om en annen forsker intervjuer de samme elevene, med samme intervjuguide og samme tema fordi informantene kan for eksempel reagere ulikt på intervjueren. Eller intervjueren legger vekt på andre ting på grunn av sin førforståelse og kommer med andre oppfølgings spørsmål. Da jeg innledet spørreundersøkelsene var et av premissene for intervjuet at de skulle svare så sannferdig som mulig. Jeg ikke var ute etter å få idealistiske svar som pyntet på sannheten. For å vurdere om en påstand er sann bør den: "...samsvare med virkeligheten eller om den er logisk konsistent, dersom den er fruktbar, eller dersom den bygger på enighet mellom de personene den angår." (Kvale & Brinkmann, 2012, p. 55).

Jeg legger derfor ekstra vekt på de uttalelsene hvor flere av informanter uttrykker samtykke om en påstand og noterer det i transkriberingen. Det at jeg innhenter data fra tre ulike skoler er en form for metodetriangulering (Johannessen et al., 2010, p. 230) og er med på å styrke reliabiliteten når jeg skal sammenligne innholdet i intervjuene. Å stille "ledende" spørsmål gjør ikke besvarelsene mindre pålitelige men det kan derimot være med på å styrke reliabiliteten til intervjuene (Kvale & Brinkmann, 2012, p. 183). Jeg har brukt ledende spørsmål i intervjuene men har da fulgt opp med å stille hvorfor eller hvordan-spørsmål for å få en begrunnelse for svarene.

3.1.12 Validitet:

Validitet handler om gyldighet. Målet med intervjuene er at de skal gi meningsfulle svar i forhold til forskningsspørsmålene. Om spørsmålene er for åpne kan svarene man får gjøre at man havner i et sidespor. Man kan oppleve mange ubehagelige ting på nett men ikke all ubehagelighet på nett er nødvendigvis nettmobbing. Under intervjuene med jentene på de ulike skolene kom det frem at nesten alle hadde opplevd at ukjente menn forsøkte å komme i kontakt med dem. For å oppnå høy validitet har jeg tatt utgangspunkt i noen av de mest kjente definisjonene på ulike former for nettmobbing. Nancy Willards definisjoner er hyppig referert til i forskningslitteraturen. Hennes definisjoner og begreper er blitt brukt for å fange essensen i de transkriberte intervjuene mine. "Den viktigste kilden til høy gyldighet er at forskningen pågår innenfor rammene av faglighet, forankret i relevant annen forskning." (Tjora, 2012, p. 207).

3.1.13 Generalisering:

Generaliserbarheten eller muligheten til overføring av intervjuresultatene er avhengig av om den kunnskapen, som produseres i den spesifikke intervjusituasjon, kan overføres til andre relevante situasjoner (Kvale & Brinkmann, 2009). Ved å ha intervjuer på tre ulike skoler var det mulig å se om det var likheter mellom skolene.

Når jeg har formet intervjuguiden var jeg opptatt av at spørsmålene skulle generere tykke kontekstuelle beskrivelser. (Se (Kvale & Brinkmann, 2012, p. 73)) Med dette menes at man må få en god oversikt over konteksten når man intervjuer om hendelser eller caser ved å stille spørsmål som "Hva,", "Hvordan" og "hvorfor". Dette er det man kan kalle for naturalistisk generalisering og hensikten med dette er at leseren selv skal kunne bedømme om funnene har relevans for egen forskning. (Tjora, 2012, p. 208)

3.1.14 Forskningsetiske vurderinger:

Etikk er viktig å ivareta ovenfor informantene og derfor har de blitt informert skriftlig da de fikk tilsendt informasjonsskriv i god tid før undersøkelsen samt i forkant av intervjuet.

Hensikten med informert samtykke er at deltagerne er informert om undersøkelsens overordnede formål, hovedtrekkene i design, og mulige risikoer og fordeler ved å delta i prosjektet. Samtidig som man sikrer seg at informantene deltar frivillig (Kvaale og Brinkman 2009, 88). Informantene ble informert at de har rett til å trekke seg fra intervjuet uten å måtte gi en spesifikk grunn og at de hadde rett til å melde pass hvis de ikke ønsket å svare på enkelte spørsmål samt at de hadde retten til å annullere intervjuet om de i etterkant angret på det de har sagt. Informantene skal og kjenne seg trygge på at anonymiteten er i varetatt i henhold til gjeldende retningslinjer fra Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) slik at de kan svare åpent uten å være redd for at ytringer kan spores tilbake til dem.

Ingen informasjon som er direkte identifiserende (navn, personnummer, telefonnummer) er benyttet under databehandlingen, kun indirekte identifiserende informasjon som skolenavn og kjønn og klassetrinn. Disse dataene vil bli destruert ved prosjektets slutt. Den eneste informasjonen som kommer med i studien er kjønn og klassetrinn. Andre etiske hensyn som man må ivareta er å melde inn forskningsprosjektet til NSD slik at de kan gi en godkjenning før man går i gang med undersøkelsene. Om informantene er under 18 år er det nødvendig å innhente samtykke fra foreldrene i forkant av intervjuene. Temaet nettmobbing kan være tungt å snakke om og man vet ikke i forkant hva informantene kommer til å si under intervjuet. Derfor er det viktig å være føre –var og tenke på hva man bør gjøre hvis eleven forteller om sin eller andres situasjon som uutholdelig hvor vedkommende ikke vet selv hva han eller hun skal gjøre for å komme ut av situasjonen. Om dette skulle skje var jeg innstilt på at jeg ville forsikret meg om at vedkommende hadde snakket med enten foreldre eller kontaktlærer/helsesøster så jeg visste at situasjonen ville bli tatt hånd om.

Ved et tilfelle hvor informanten kom med beskrivelser av sin situasjon som vedkommende syntes fastlåst og vanskelig å komme seg ut av spurte jeg først om vedkommende hadde snakket med noen som kunne hjelpe henne å ta hånd om situasjonen, og det hadde vedkommende.

3.1.15 Koding og Kategorisering

Strukturen i analysen er temabasert og ikke casebasert fordi det vil bli en mer oversiktlig og strukturert analyse. Dette fordi flere av informantene tar opp opplevelser og erfaringer som er sammenfallende. Kategorisering blir i følge Aase og Fossåskaret (Fossåskaret & Aase, 2007, pp. 112-113) beskrevet som en slags beholder. "(En) kategori er en beholder som vi kan plassere observasjoner i". (Johannessen et al., 2010, p. 167) Jeg har for å skape en bedre oversikt organisert kodene i ulike kategorier. Hver kategori har en samlebetegnelse som er felles for kodene den inneholder. Kategoriene blir brukt som overskrifter for de tilhørende kodene, og kodene blir brukt som underoverskrifter i analysen. Dataen har og blitt fortettet og redusert for å få frem meningen i teksten (Johannessen et al., 2010, p. 165). Følgende beskrives kategoriene og hvilke koder som hører til og hva som er felles for kodene i hver kategori.

3.1.15.1 Former for nettkommunikasjon:

I denne kategorien går vi inn på ulike former for hvordan man kommuniserer via nett.

Koder som inkluderes i denne kategorien er: Anonym bruker, Avstemninger, Blokkering, Emojies, , Nettgrupper, Screenshotting og Tagging.

Det disse kodene har til felles er at de henger sammen med funksjonaliteten til det sosiale mediet som benyttes. Med nettkommunikasjon så menes det at det er et verktøy for kommunikasjon og er i seg selv verken negativt eller positivt men den funksjonaliteten hvert sosiale medium har er med på å skape muligheter for nettmobbing. For eksempel gir programmer som Ask og Kiwi mulighet for å skjule sin identitet når man kommuniserer med andre og dermed senker det terskelen for være ondskapsfull mot andre fordi man tror handlingen ikke kan oppspores. Det interessante her er å se hvordan hver kode brukes og hvordan bruken kan fremme nettmobbing.

3.1.15.2 Former for nettmobbing:

Koder som inkluderes i denne kategorien er ulike typer for nettmobbing. Til forskjell fra forrige kategori så er hver kode beskrivende for ulike handlinger som karakteriseres som nettmobbing. Følgende koder i denne kategorien er: -baksnakking, falsk identitet, flaming, happy-slapping, outing, posing, sexting, sosial ekskludering, trakkasering, trickery, trusler og uthenging/denigration

3.1.15.3 Misforståelser og skjult mobbing

Hvorfor nettmobber man? Kan det hende at en ikke forstår selv at ens handlinger på sosiale medier blir sett på som nettmobbing? Hvor bevisst er man på at ens ytringer og handlinger kan bli feiltolket? Koden i denne kategorien er:

-Ikke-intendert mobbing

(Meldinger som virker krenkende men som er ment som spøk mellom venner) .

Denne kategorien er komplisert å analysere fordi handlinger via nett ikke er entydige og dermed skaper misforståelser. Informantene tar opp skjult mobbing og hva som kjennetegner dette. Det er ikke innholdet i en tekst eller formen som gjør at en hendelse eller en ytring oppfattes som nettmobbing men man må se på en hel kontekst.

4 Analyse

I analysen vil jeg først besvare det første forskningsspørsmålet:

"Hvordan arter digital mobbing seg?". Ved å spørre gutter og jenter separat vil svarene vise

om det er noen forskjeller mellom hvordan nettmobbing oppleves for gutter og for jenter. Målet er å belyse hva gutter og jenter opplever og hvordan de reagerer på nettmobbing.

Dette vil jeg gjøre ved å belyse følgende kategorier: nettkommunikasjon, nettmobbing, misforståelser/skjult mobbing og ettervirkninger. Innen hver kategori vil jeg gå inn på betydningen av hver kode og beskrive hovedtrekkene som har kommet frem fra intervjuene og hvordan disse samsvarer med relevante teorier. Så innenfor hver kode kommer jeg inn på det andre forskningsspørsmålet "Hvordan digital mobbing arter seg for jenter?" og det tredje forskningsspørsmålet: "Hvordan digital mobbing arter seg for gutter?" så vil jeg se om gutter og jenter opplever nettmobbingen på samme måte eller om det er forskjeller.

4.1.1 Hvordan arter digital mobbing seg?

4.1.2 Nettkommunikasjon

4.1.2.1 Anonym bruker:

Stygge meldinger finner man ofte på de sosiale mediene som tillater at man kan ytre seg uten at man behøver å oppgi identiteten sin. Når informantene blir spurt om hva slags innhold som blir delt anonymt så er det krenkelser og trakassering som blir trukket frem.

De sosiale mediene som trekkes frem som kanaler er appene Ask og Kiwi. I følge informantene så må man regne med at man kan få stygge meldinger hvis man bruker disse appene. Profilene er åpne så alle kan sende meldinger og se hva andre har sendt til hverandre. Appene gir brukerne mulighet til å sende meldinger anonymt. Alle informantene visste hva Ask.fm var og noen hadde selv prøvd det og to av informantene hadde fortsatt en profil som de brukte i blant. Flesteparten hadde sett krenkende ytringer på nettstedet. Disse funnene er i tråd med det (Valkenburg & Peter, 2011, p. 122) beskriver som Deindividuation. Det vil si at terskelen for å ytre krenkende meldinger er lavere når man kan skjule identiteten sin for da føler man ikke skyld for sine handlinger.

En av guttene ytret følgende:

(E:1.1)

Hvis ..siden nettmobbing her så lager man ikke en fake profil på facebook og nettmobber folk. det kan være mer som en app som heter Ask og da er du anonym og

da kan du spørre en person om hva du vil uten at de vet hvem du er f.eks, og den appen vet jeg har tatt skikkelig av fordi den har skapt veldig mye nettmobbing og folk sier hva enn de vil og man kan ikke vite hvem personen er, så ja jeg vet i hvert fall at den appen har skapt mye nettmobbing da.

I dette eksempelet kommer det frem at appen Ask blir brukt for å si stygge ting til andre.

I følge informanten så blir denne appen brukt til dette fordi det er mulig å skjule identiteten sin for andre.

Blant gutter så viser det seg at flere av informantene har opplevd at noen i sin bekjentskapskrets har blitt trakassert av noen med en anonym profil.

I et gruppeintervju sier en gutt at anonyme meldinger tar han ikke så alvorlig for om vedkommende er så feig at han eller hun ikke tør å vise hvem de er så ikke meldingene verdt å bekymre seg for.

(N: 1):

"Jeg hadde ikke tatt det innover meg hvis noen på Kiwi hadde sagt noe fordi de ikke tør å komme og si det til ansiktet mitt. Hvis de sier det anonymt så er det greit."

Det at vedkommende sier dette kan være et uttrykk for at krenkende ytringer ikke føles så truende når identiteten er skjult, men på en annen side så ble dette sagt i et gruppeintervju og da er det sannsynlig at vedkommende har latt seg påvirke av de tre andre guttene (informantene) som var tilstede og dermed har svart på denne måten for ikke å virke svak ovenfor de andre. Det kan og være at siden vedkommende ikke selv har opplevd en slik hendelse gjør at svarene vedkommende gir kun er en antagelse på hvordan han ville ha reagert. Lignende ytringer kom frem i et annet gruppeintervju med gutter:

(K: 1)

1: Så ser man altså. Ikke nødvendigvis at det er på skolen men, man ser jo at det er noen som får stygge meldinger anonymt da. Men jeg vill ikke si at det er ekstreme tilfeller.

A-K: Er det sånn at man blir lei seg?

4: Nei

1: Jeg tror egentlig det ikke er så ille.

Jeg hadde i hvert fall ikke tatt det så seriøst.

Man oppfatter det sikkert litt forskjellig.

Denne informanten sier i et gruppeintervju at han har sett noen motta stygge meldinger på Kiwi-appen. Han mener selv at han ikke ville tatt meldingene seriøst.

En annen informant i samme intervju mente at det er tilfeller hvor han ville tatt meldinger fra en anonym bruker seriøst:

(K:1)

Om noen skriver anonymt om noe du gjorde ikke sant? Så vet du at du kjenner personen og du vet at det er noen som kjenner deg ikke sant? Så da tar du det litt seriøst for da vet du at det var noen som var der og så hva du gjorde og mente det?

Når innholdet i meldingene til den anonyme brukeren viser at vedkommende kjenner mottageren så kan kommunikasjonen oppfattes mer personlig og blir dermed tatt mer seriøst av mottageren. Det samme ser man i blant jentene i ett av gruppeintervjuene.

En jente forteller om hvordan hun opplevde det da hun oppdaget at det var en venninne som mobbet henne via Kiwi-appen:

(N: 2)

1: Men jeg tror at på nettet hvor man er anonym så er det venner som mobber hverandre, at det er veldig mange som..

A-K: Venner som mobber venner?

1: Ja jeg vet ikke helt hvorfor jeg hadde et tilfelle hvor jeg hadde den Kiwi appen og så må du trykke på anonym og så hadde hun skrevet noe til meg, og så var det en av vennene mine, jeg bare tenkte .. ”Hva er det du driver med?? Det er litt trist men det er ofte vennene dine som angriper deg. Men de vil være anonyme og de vil se hvor langt de kan gå.

I beskrivelsen av hendelsen så uttrykker informanten skuffelse over at det er en venninne som står bak nettmobbingen. Informanten beskriver teksten som et angrep men hun uttrykker ikke direkte at dette er noe som har gått inn på henne. Det kan være at vedkommende ønsker å fremstå som sterk ovenfor de andre jentene i gruppeintervjuet og derfor ikke uttrykker det hun egentlig føler. Det at informanten uttrykker skuffelse over at venninnen står bak en slik handling sier noe om at handlingen ikke er ubetydelig. Når noen som kjenner en vil en vondt så føles det mer personlig og det kan virke mer sårende enn om det er en fremmed som

skriver stygge ting om en på nettet.

En annen informant (jente) i samme gruppeintervju forteller at hun fikk stygge kommentarer fra en venninne og hun visste hele tiden hvem det var og begge parter var inneforstått med at dette var tull, men så var det lignende kommentarer som ikke kunne spores tilbake til denne venninnen:

(N: 2)

2:Men etter de kommentarene hadde kommet så fra de jeg kjente så kom det flere kommentarer og hun jeg kjente sa "det skrev ikke jeg" liksom. "Hvem er det som skrev det?" og da ble jeg litt sånn..(??) Hvem var det som skrev det? Men da tenkte jeg det er sikkert noen som kjenner, en av vennene dine som på en måte er med på det tenkte jeg og da sa Sunniva, ja det er sikkert det. Også sendte hun melding til den personen og hun sa at det ikke var hun. Og da ble jeg bare sånn. Greit..!!
(oppgitt/oppskaket mine)

Også denne informanten ble tydelig berørt av hendelsen. Når hun ikke vet hvem det er som skriver noen av de stygge kommentarer så forsøker hun å spore den som står bak for å konfrontere vedkommende. Det at informanten forsøker å spore opp hvem som har sendt stygge meldinger henne viser at det er ikke ubetydelig for henne å motta krenkende meldinger.

Vi har sett at både gutter og jenter tar det alvorlig når det er noen i bekjentskapskretsen som kommer med krenkende ytringer. Når ytringene kommer fra fremmede så uttrykker jentene mer uro enn det guttene gjør. Andre tilsvarende undersøkelser støtter disse funnene om at jenter lar det gå sterkere inn på seg når de blir trakassert av fremmede (Hinduja & Patchin, 2015, p. 125).

4.1.2.2 Avstemninger

Sosiale medier som Facebook og Kahoot gir brukerne mulighet til å lage avstemninger. Selv om avstemninger i seg selv er uskyldig så kan måten det brukes på være krenkende. Ved en skole ble avstemming brukt for å kåre hvem som skulle være skoleballets dronning og konge.

Ved kåring av ballets dronning og konge er det gjerne de mest populære og som er best kledd som får flest stemmer (Byklum & Gulbrandsen, 2016), så når en som da ikke dekker disse kravene får flest stemmer er det naturlig å tro at de som har stemt på denne personen har gjort det med onde hensikter for å henge ut vedkommende. Denne praksisen med avstemning ble det slutt på, på grunn av at det ble brukt til en form for skjult nettmobbing. Man kan kalle dette for ironisk inkludering. Konteksten indikerer at vedkommende ikke er en reell ballets konge eller ballets dronning fordi vedkommende ikke er den flotteste eller best kledde eller den mest populære personen. Når det er tydelig for alle deltagerne og dem selv så vil det bli lagt merke til. En jente ved et av informantgruppene uttrykker hvordan hendelsen forgikk på følgende måte:

(N:2)

På ballet er det vanlig med kåringer men det er det ikke lov på grunn av skjult mobbing for da.. for vi har tenkt å stemme om en dronning og en konge og vi får ikke lov til å ha det, for kanskje 30 personer bestemmer seg for å stemme på en person som det sier seg selv ikke hadde vunnet og det er skjult mobbing som ikke bare foregår på nett men også i virkeligheten.

A-K: Så det har skjedd tidligere?

1: Ja så derfor får vi ikke lov lengre det er veldig dumt da.

Det var jentene som trakk frem bruken av avstemninger som en måte å mobbe på. Det at jentene tar opp dette som eksempel tyder på at de mener at dette er betydelig problematisk. Det kommer ikke frem hvem om det var flest jenter eller gutter som stemte på vedkommende. Det at praksisen endret seg sier litt om at skolen oppfattet dette som et problem som de måtte ta tak i. Ingen gutter blant informantene på den samme skolen uttrykte at avstemninger var en form for nettmobbing når det ble tatt opp til intervju. Det kan indikere at de ikke var involvert i denne formen for nettmobbing i like stor grad som jentene eller at de av andre grunner ikke ønsket å dele denne informasjonen.

4.1.2.3 Blokkering

Å blokkere er en måte å hindre en annen bruker fra å kunne kontakte deg. Om man blir trakassert så kan man blokkere den som trakasserer så man slipper å se meldinger fra vedkommende. Informantene ble spurt om blokkering var en effektiv måte å stoppe

trakassering på To jenter i en informantgruppe forklarer at det ikke nødvendigvis hjelper å bare blokkere den som skriver trakasserende meldinger av følgende årsaker:

(N:2)

4:Men på sosiale medier så funker det ikke for da kan du lage ny bruke på Instagram på Facebook eller Snapchat eller Kik.

2: Hvis du blokkerer for eksempel en av de populære da så vil de bli på en måte sure på deg. De sier sånn.. Vi trodde vi var venner, og da hvis du blokkerer så sier de sånn: "Åh det er hun som blokkerer meg, hvorfor blokkerer hun meg?"

"Liker hun meg ikke?" Og så blir det til noe enda verre enn det var.

I følge de to jentene i eksempelet ovenfor så vil problemene eskalere. Selv om blokkeringen setter en stopper for stygge meldinger så vil nettmobbingen øke fordi de som mobber blir provosert til mobbe i større grad. Samt at de som ønsker å mobbe bare kan lage nye profiler for å fortsette mobbingen. Det kan tyde på at de har opplevd dette selv eller har sett at dette har hendt med andre venner. Når guttene snakker om blokkering som en mulighet til å stoppe trakasserende meldinger så viser det seg at de har kjennskap til hvordan man kan se om noen har blokkert deg. Når de blir spurt om blokkering kan føre til mer mobbing så kommer det ikke frem fra informantene om de mener trakassering vil verken eskalere eller minke om man blokkerer den som mobber. Det kommer heller ikke frem i intervjuet om de selv har blitt blokkert og det er derfor de vet hvordan man kan se at andre blokkerer en og hvorfor de eventuelt har blitt blokkert.

(N:1)

A-K: det er ikke sånn at den som mobber gjør et poeng at du blokkerte den?

2: Jeg tror ikke man kan se det?

3: Jo! man kan finne det ut, men får ikke sånn notes at "nå har han blokket deg".

Men du kan ikke finne brukeren senere.

4:Du får ikke søkt opp personen, og hvis du finner brukeren på et annet sted så står det at brukeren ikke har lagt ut bilder enda. Men så står det at det er lagt ut på andre bilder. Da ser du at du er blokka.

Mens jentene har fokus på hvordan en blokkering kan oppleves følelsesmessig og hvordan vedkommende vil reagere for den som blir blokkert så har guttene mer fokus på hvordan en blokkering skjer teknisk sett via Facebook applikasjonen.

4.1.2.4 Emojies

Emojies er fjes med ulike ansiktsuttrykk som brukes på sosiale medier for å uttrykke følelser. Når man ikke kan se hverandres kroppsspråk og ansiktsuttrykk så har emojies blitt et substitutt. Disse symbolene er små og kan være vanskelige å tyde og kan dermed føre til misforståelser. Ved misforståelser kan emojies føre til konflikter eller det kan oppfattes som nettmobbing og netthets. I følgende tekster skal vi se på hvordan gutter bruker emojies og om de har opplevd misforståelser ved bruk av emojies.

(E:1.3)

A-K: Har det noen gang skjedd at folk har misforstått når du bruker emojies?

3: Jeg bruker det egentlig bare med folk som jeg kjenner godt, så vanligvis så skjønner de jo det.

I følge guttene så var det ingen som uttrykte at de hadde opplevd misforståelser ved bruk av emojiene. Det kan tyde på at de ikke legger så stor vekt på tolkningen av emojies.

Hos jentene så var det en av informantene som mente at når hun mottar meldinger uten emojies så tror hun at hun har gjort noe galt. Når de fleste meldinger man mottar inneholder smilefjes så vil meldinger uten smilefjes bli tolket som nøytrale eller sure.

(N:2)

4:Jeg begynte å bruke emojier for noen år siden, for hvis du ikke bruker det kan du fremstå som sint eller nøytral og nå har det tatt helt av. Så nå er det sånn at hvis ikke jeg får emojier så tror jeg at jeg har gjort noe galt.

I dette tilfellet så mener en av informanten at manglende emoji i meldinger gir inntrykk av at hun har gjort noe galt. Dette kan være at når man bruker emojies så bruker man gjerne smileys for å understreke at man er vennligsinnet. Avsender kan heller ikke se reaksjonen på mottaker så tolkningen hos mottager forblir ukorrigert.

(N:2)

1: Jeg liker ikke å bruke emojies alt for mye for da føler jeg at det er fake.

Hvis en venninne av meg sender mange emojier så tenker jeg; er det noe som har skjedd eller?

I det siste eksempelet forklarer informanten at om man overdriver bruken av emojier så kan det få motsatt effekt. Symbolene blir ikke tatt seriøst og mottakeren (informanten) opplever

innholdet som falskt eventuelt ironisk. I følge (Thurlow, Lengel, & Tomic, 2004) så kan for eksempel ikke en sms tolkes uavhengig av konteksten og hvilke personer som står bak meldingen. Ut i fra dette kan man si at om måten man kommuniserer på med venner endres så kan det være med på å skape forvirring og usikkerhet.

Ved neste eksempel forklarer informantene hvordan emojiene kan bli brukt til nettmobbing. Når for eksempel et leende-emoji brukes som en kommentar alene uten at det er tilføyd tekst så kan dette oppleves like ille som en trakasserende tekst. I eksempelet nedenfor forklarer noen informanter at de ville opplevd det like krenkende som hvis de hadde fått en leende emoji i kommentarfeltet under et bilde av seg selv på Facebook eller om noen hadde kommentert bildet med en trakasserende tekst.

(K:2)

- 1: Jeg tror hvis det hadde vært et le-emoji på bildet så synes jeg det hadde vært like ille som en lang kommentar.
- 3: Jeg tror det er ille uansett, man føler seg like truffet.

Det at en le-emoji kan tolkes som en krenkelse på lik linje med tekst med krenkende innhold, viser hvor viktig det er å være bevisst på hvordan man bruker emoji-symboler når man skal kommunisere med hverandre. Emojier som en person synes uttrykker glede kan for en annen bety latterliggjøring. Dette kommer tydelig frem i det neste eksempelet:

(N:2)

- 2: Det var liksom i en grei sammenheng ikke noe mobbing, bare en helt grei samtale og så bruker hun den i ...Ja. Men jeg brukte den med en venninne og da hun så svarte i en annen setting og hun var skikkelig glad og brukte det emojiet da bare tenkte jeg "What!??"
- 4: De emojiene har laget veldig mye misforståelser.

Informantene i intervjuet uttrykker at man ved bruk av emojiene kan skape misforståelser. Selv om en avsender ikke mener noe vondt med meldingen han eller hun sender så kan innholdet misoppfattes. For eksempel kan et blunkefjes brukes på samme måte som smilefjes men det brukes også når meldinger skal forstås ironisk (det vil si med motsatt betydning).

I eksemplene over har vi sett at jenter i større grad enn gutter legger vekt på betydningen av emojis samt de uttrykker at de har opplevd mer misforståelser ved bruk av emojis enn gutter.

4.1.2.5 Likes

Ekskludering er en form for nettmobbing. Ved å bevisst ikke å gi "likes" eller kommentarer til en person kan det for vedkommende oppleves som belastende. Ved å spørre informantene om hvilket forhold de har til "likes" ønsker jeg å se om de har opplevd tilfeller med ekskludering. I følgende tekst ser man hvordan en informant i en jentegruppe beskriver følelsene knyttet til å få mange eller få "likes".

(K:2)

4: Det er jo gøy å få mange likes, det er jo trist om man bare får en likes og så ser du at de andre i klassen har hundre liksom?

Selv om man selv føler at man har mange venner så kan det være sårt å se at andre klassevenner får veldig mye mer oppmerksomhet fra sine nettvener. Dette kan sees i sammenheng med sosial sammenligningsteori. Man kan føle seg bedre eller dårligere ved å måle hvor godt likt man er ved å sammenligne seg med andre brukere på nye digitale sosiale medier. Informantene i den ene jentegruppen mente at når en venn byttet profilbilde så trykket man «like» og kommenterte at bildet var fint uansett om bildet var stygt eller pent.

(K:2)

4: Nei, hvis jeg hadde lagt ut et profilbilde og det var en her som ikke hadde kommentert så hadde jeg blitt lei meg fordi kanskje de tenker sånn- "Å de kommenterer ikke fordi de synes ikke det var fint". Så vi kommenterer jo alltid hverandres profilbilder uansett om man synes det er fint eller ikke så sier man jo at det var fint.

Dette viser at det er ikke hva slags innhold som blir publisert som avgjør om man får bebreftelser fra andre men hvem det er som publiserer innholdet. Det å ikke få «likes» gjør at man kan føle seg ekskludert og usynlig for andre, for mens man ser hvor mye kommunikasjon andre har seg i mellom så blir det veldig tydelig for en selv når man ikke får den samme responsen som de andre. En informant beskriver hvordan hun føler det når hun ikke får så mange «likes» som hun hadde håpet på:

(E:2,3)

A-K: Er du opptatt av «likes»?

3: Eh litt. Jeg blir litt sjalu når andre får flere «likes» enn meg.

Jeg er ikke vant med å få så mange «likes».

Informanten er åpen om at hun blir misunnelig når andre får flere «likes» enn henne. Men når hun blir spurt om hun gir «likes» til andre klassekompiser svarer hun at hun gir «likes» kun hvis statusen er morsom eller om det er noen god hensikt med det. Når informanten blir spurt om hva hun trykker "like" på svarer hun følgende:

(E:2,3)

3: Jeg gjør det feks hvis jeg liker statusen eller synes det er morsomt eller hvis det er en god hensikt med det.... Men for eksempel hvis jeg ikke liker noe da, så er det ikke sånn at jeg ikke liker den personen men bare at jeg orker ikke å like noe.

Jeg bare scroller i gjennom

Når informanten blir spurt om hun kommenterer og gir "likes" til venner så sier hun at det avhenger av innholdet, om det er interessant eller underholdende. Hun er selv ikke så opptatt av å tørrprate for å være sosial (social grooming). Det kan hende at man blir tilbakeholden og mindre aktiv med å gi kommentarer og "likes" til andre når man selv ikke får den responsen man forventer.

Også gutter setter pris på å få likes. I følgende tekst kommer det frem om hvor mye "likes" betyr for gutter.

(E:2.3)

A-K: Hvor opptatte er dere av å få likes på det dere deler?

3: Det kan variere... Noen har ikke engang profilbilde og legger ikke ut ting og mens andre er veldig sånn....ok det er veldig viktig og sånn ja.. Det kan variere.

4:Det er på en måte statussymbol da.

I en informantgruppe mente de at det var de som ikke brydde seg så mye om "likes" og viste til at det var noen som ikke hadde laget en ordentlig profil med bilde engang men det var også mange som var aktive på nye digitale sosiale medier som synes at det var viktig å få "likes". To av informantene innrømmet at de selv syntes de det var veldig hyggelig å få "likes" og mente at "likes" gav status. Hvorfor enkelte gutter velger å ikke være med på sosiale medier kom ikke frem i intervjuet. Men i et annet intervju ble en gutt spurt om han gav "likes" til

alle, også de som ikke var så populære:

(N:1)

A-K: ja men du kjenner vel også de i klassen som kanskje ikke er så populære?

1: ja.

A-K: "liker" du dem da?

1: de pleier egentlig å ikke legge ut så mye.

Det kan virke som om de som ikke er så populære unnlater å legge ut noe på sin profil fordi det føles ydmykende når de får så få "likes". En annen informant forklarer at å få «likes» er viktig fordi da betyr at andre liker deg som person:

4: Man burde jo få noen «likes» fra de nærmeste ...vennene..

og men det betyr veldig mye fra de andre og ikke bare de nærmeste og familien kanskje.. men de andre som du ser hver dag og hvis de "liker" så vet du på en måte at de synes at du er okay. ja. (E:1.4)

Det er ikke kun antall «likes» som betyr noe men også hvem du får «likes`ene» fra. «Likes» fra de som står en nærmest er viktig, men det er og viktig at man får «likes» fra de man ser hver dag. For eksempel de man går i klasse med. Da informantene ble så spurt om hvem de gav «likes» til og hvorfor gav de mange ulike svar.

Det kan jo være litt skummelt for noen å oppdatere for de er jo sånn: "Å hvor mange likes kommer jeg til å få..?" Eh ja så da er det sånn at da liker man det kanskje noen ganger fordi at du har lyst til å være grei. (E:1.4)

Denne gutten er bevisst på hvor betydningsfull en "like" kan være og gir "likes" til de rundt seg fordi han vil at andre skal ha det bra. I et gruppeintervju kom det frem fra to av informantene at "likes" og kommentarer var viktige og at de gav dette til de som var med i gjengen.

3: Hvis en venn legger ut et profilbilde så liker man det uansett og kommenterer det.

A-K: Men hvem gjør du det på ? Bestekompisen eller de nærmeste? Eller alle ?

2: De som er i gjengen.

Det kom ikke frem at de var bevisste på å gi "likes" eller kommentarer til andre utenfor gjengen. For de som ikke er med i noen gjenger så kan det å ikke bli inkludert eller få noe oppmerksomhet som "likes" og kommentarer føles som om man er utstøtt selv om de som er i gjengene ikke er ute etter å ekskludere en særskilt person.

En annen informant fortalte at enkelte venner avtaler gjerne på forhånd før de legger ut bilder på Facebook at de skal "like" hverandres bilder.

1: Jeg husker det var noen som sendte melding til meg:
"Lik profilbildet mitt så liker jeg ditt."

Det sier litt om hvor sårbar enkelte kan føle seg når de legger ut bilder på Facebook.

Når guttene i en informantgruppe ble spurt om hvordan man ville reagert hvis man fikk få eller ingen "likes" så svarte de følgende:

(E:1.4)

4: Får man ikke noe "likes" liksom så blir man .. så tror jeg det har ganske mye å si for hvordan du.. hvor mye du tør å gjøre på en måte, hvor mye ...

..man har ikke den selvtilliten til å tørre å gjøre noe når man ikke får noen "likes" .. Og når man kommer på skolen så tror man at man er veldig upopulær og ja.. så det er ikke noe bra egentlig fordi det er noen som har det sånn.

Informanten antydte at det å ikke få "likes" ville føre til at man ville bli mer tilbakeholden og føler at andre ikke liker en. Selv om ingen av Facebookvennene sier noe negativt direkte til en så vil det å ikke få bekreftelser føre til at man føler seg utenfor. Ut i fra svarene jeg har fått i intervjuene ser man at både gutter og jenter er like mye opptatt av å gi og å få bekreftelser i form av "likes".

4.1.2.6 Nettgrupper, gruppechat og privatbruker og My Story

De fleste av informantene på de ulike skolene svarte at de hadde alle i klassen på Facebookvennelisten. Også de som ikke var populære. Selv om man er venner på Facebook så betyr det ikke at man kommuniserer med hverandre. Mye av kommunikasjonen mellom venner skjer på Facebook via egne Facebookgrupper eller på Messenger som gruppechat.

På Instagram er det i følge informantene vanlig å ha to brukere; en privat for de nærmeste vennene og en som er åpen og offentlig som alle kan følge. På Snap Chat er det kun de nærmeste vennene som blir lagt til. For en som ikke blir lagt til i disse gruppene kan man føle seg ekskludert. Ofte så vet ikke de utenforstående om at disse gruppene finnes en gang. En jente i en informantgruppe forklarer hvordan det kan føles å ikke bli lagt til i en Facebookgruppe:

(K:2)

3: Og så på Facebook kan man jo også lage sånne grupper som for eksempel hvis vi fire skulle lage en gruppe og så hadde ikke jeg blitt lagt til så hadde jeg følt meg veldig utenfor og lurt på hva er det de snakker om? Snakker de om meg eller hva er det jeg ikke får vært med på?

Det er ikke sikkert at de som danner en slik gruppe baksnakker den vennen som ikke er lagt til i gruppen men det å ikke få være med skaper usikkerhet for den som ikke får være med. Den som ikke får være med i gruppen vil tro at grunnen til at hun ikke får være med er fordi at gruppen baksnakker henne. Jentene i en informantgruppe forteller om at det er vanlig å baksnakke i chat-gruppene. To informanter fra en jentegruppe forklarer hvordan det foregår:

(K:2)

4:Ja jenter baksnakker veldig mye, de kan skrive en privat melding og snakke "Åj så dere det profilbildet som den personen la ut nå liksom?"

2:Ja og så kan man "screenshotte" bildet og sende det i en gruppe og bare sånn, "Hva synes dere?"...

4:Ja jenter er sånn

Siden denne formen for meningsutveksling skjer uten at den som blir baksnakket får det med seg, så ser ikke informantgruppen på dette som nettmobbing. I følge Erling Roland så er baksnakking og spredning av rykter en mobbform som skader relasjoner og er typisk for jenter (Roland, 2014, p. 87). Og det kommer tydelig frem at informantene i gruppen identifiserer seg med denne formen for nettmobbing når de selv sier: "Ja jenter er sånn". Når gutter blir spurt om hvordan jenter mobber hverandre så forklarer de hvordan venninner baksnakker hverandre i nettgrupper:

(K:1)

2:Det står på Facebook "å du har et fint bilde!" og så kommer de i en gruppechat og "Å herlighet det er det verste jeg har sett."

Også gutter bruker nettgrupper og det viser seg at det blir mye ekskludering av dette:

(K:1)

1: Vi har egentlig ikke så mange grupper på Facebook som gjelder hele skolen. Men altså det er veldig sånn delte, forskjellige gjenger da.

4: Ja veldig mange forskjellige gjenger.

2: Det er vanskelig med utestenging

Når gutter ved (N:1) blir spurt om hvordan de kommuniserer i nettgrupper så sier en av informantene med et flir at gruppene blir brukt til litt av hvert uten å gå nærmere inn på temaet. Det kan tyde på at det kan være innhold som deles i gruppene, som de ikke er komfortable med å fortelle dette i gruppen.

2: Ja så man bruker chatten mye mye mer enn resten

A-K: Men har dere faste gruppe-chatter som dere bruker der dere har kompisene?

3: Ja

A-K: Eller er det forskjellig? ..og der er det bare praktiske ting eller ?

1: Der er det litt av hvert (ler) (N:1)

Når man spør jentene om baksnakking i nettgrupper er mobbing så mener de selv at så lenge ikke den som blir baksnakket får vite om dette så er det ikke mobbing:

(K:2)

A-K: Men når har det gått over grensen, når er det mobbing.

3: Når personen selv får vite om det, føler jeg.

Det at dette ikke sees som nettmobbing gjør at gruppen føler det er greit å baksnakke hverandre. Før i tiden da man ikke hadde internett og mobiler så baksnakket man ved å hviske hverandre i øret. Nå kan private chatter hvor man baksnakker hverandre bli brukt mot hverandre i ettertid. Vi skal se nærmere på dette i underkapittelet som handler om ”Screenshotting”.

Nettgrupper varer ikke evig. Hvis det er noen i gruppen som ikke lenger er ønsket så blir ikke vedkommende kastet ut av gruppen, men en ny gruppe dannes uten at vedkommende blir invitert inn i den nye gruppen. Nettgruppen blir ikke slettet men det skjer ingen

kommunikasjon der lengre. En jente beskrev en slik hendelse på denne måten:

(E:2.1)

1: Det kan hende at du har en venninnegruppe så lager de en ny en for ikke å ha med den personen. Så later de som om den andre gruppa er lagt ned.

På denne måten slipper de som er i gruppen å si direkte til den personen det gjelder at vedkommende er uønsket i gruppen. Å bli kastet ut fra en gruppe kan skje uten at vedkommende blir involvert i beslutningen. Vedkommende vil merke at det ikke snakkes mer i nettgruppen lengre. En annen informant fra en jentegruppe forklarer hvordan en gutt blir ekskludert fra gjengen sin:

(N:2)

1: Så hvis det er noen som sier sånn.. "Du nå liker vi ikke han, hvem stemmer for å ha han ut?" Så hvis han først har blitt kastet ut så gidder ingen å snakke med han. Alle de i gjengen var hans venner. Det er en sånn greie at man skal være i den gjengen. Så det er veldig trist å se på, men nå har han ingen. Han har jo vært en av de som har vært ganske rask i kjeften. Så folk har ikke lyst til å "Du kan være vennen vår.."

I dette tilfelle så blir en gruppe enige om å kaste ut et gruppemedlem uten at vedkommende har noe han skulle ha sagt. Gutter ekskluderer hverandre også slik som jenter bare at i stedet for å skjule ekskluderingen ved å la Facebookgruppen dø ut og opprette en ny gruppe uten å ta inkludere den de vil ha ut av gruppen så bare kaster de ut vedkommende uten å tenke på hvordan vedkommende vil reagere.

Andre sosiale medier som brukes til å ha kontakt med venner er Instagram og Snapchat.

I følge flere jenter i intervjugruppen (N:2) så er det vanlig at man har to profiler på Instagram. En offentlig som er rettet mot alle som for eksempel familien og bekjente kan se i tillegg til en privatbruker som er for de nærmeste vennene og her er innholdet mer personlig og mer privat. Blant jentene (K:2) så beskriver de innholdet på Instagram (privatbruker) denne måten:

(K:2)

2: På sånn privatbruker på Instagram så føler jeg der deler folk bilder av alt, det er ikke så mange som holder igjen. Folk er ganske frie der ja.

For de nærmeste vennene har man en privat bruker hvor innholdet er mer personlig og privat.

(E: 2.1)

1: På Instagram så er det privatbrukere så de legger ut hva de vil og der passer man ganske godt på hvem som følger deg. Der kan venner egentlig dele hva som helst.

Gutter bruker også Instagram men det er ikke så vanlig blant gutter at de har to profiler slik som jentene. Blant guttene så var det en som beskrev hvordan han selv brukte Instagram:

(K:1)

1: Liksom det er noen som bruker det veldig aktivt, litt sånn legger ut bilder hverdag, mens sånn som jeg...legger ikke ut så mye. Jeg sjekker Instagram, hva andre har lagt ut en gang om dagen da (noe litt utydelig mumling) men jeg legger ikke så mye ut selv på en måte.

Denne informanten legger ikke ut så mye bilder men logger seg på brukeren sin for å følge med på hva andre legger ut. Kanskje er det derfor han ikke har behov for en privatbruker. Ved å ha en privatbruker som er for de nærmeste vennene og en for de ikke-så-nære vennene så har man tatt et valg om å ekskludere og å holde noen venner utenfor. Når det er så vanlig å ha en privatbruker blant jenter så er det mye sosialisering som de ikke fullt så nære vennene får ta del i.

(N:1)

4: Instagram er mer alle. Der følger du de nære vennene dine og du følger bekjente på skolen. Og de du kjenner ekstra godt. Da følger du privatbrukeren deres, da legger de ut litt mer personlige ting.

4: Ja jenter har ofte en privatbruker

1: Ja jenter ja hehe

A-K: Har ikke gutter det?

1: Jeg har privatbruker men jeg aksepterer absolutt alle.

3: Men det er ikke sånn at du har en offentlig pluss en privatbruker

1: Nei

1: Alle har en bruker mens jentene har en for alle som spør og en for de aller nærmeste.

4: "Hvis du ikke får følge meg så liker jeg deg ikke" står det ofte på privatprofilen deres.

1: Det er for moro skyld..

4: Ja, selvfølgelig.

Når flere jenter velger å skrive: "Hvis du ikke får følge meg så liker jeg deg ikke" er det vanskelig å si om dette er alvorlig ment eller om det er en spøk. Det kom ikke frem om det var noen smilefjes med teksten som kunne indikere at dette var ironisk ment.

Men siden ikke alle vennene blir akseptert som følgere på privatbrukeren til disse jentene så er det naturlig at de som ikke blir akseptert vil tolke denne teksten bokstavelig.

Ved å ha en bruker for alle som spør så har man tatt "hensyn" til å innlemme de som ikke er med i gjengen. Her er gjerne bilder som er mindre personlige og ikke så private.

Snap Chat er og et sosialt medium som brukes mye med de nærmeste vennene fordi den gir mulighet til å kontrollere hvilke bilder mottager kan få se. Bildene er tilgjengelige i kun noen sekunder før de forsvinner. Brukeren kan og legge bildene til My Story og da vil bildene være tilgjengelige i tjuefire timer.

(N:2)

4:På My story på Snap Chat der kan jo alle venner se tjuefire timer og der legger også vi ut sånn når vi er i byen med venner.

A-K: Hvorfor er dere friere på Snap Chat? Er det ikke de samme vennene som dere har på Facebook?

3: Jeg har færre venner på Snap Chat og der kan man og kontrollere hvem som har sett på bildene. Hvem som har lagret bildene og.

I følge noen av informantene (N:2) så må man være nære venner for å bli lagt som venn på Snap Chat. Selv om man er venn på Facebook så er man kanskje ikke så nære venner til at man blir lagt til på Snap Chat. Men noen andre informanter i samme gruppe hadde en løsning på dette:

(N:2)

4:Du legger ikke til fremmede på Snap. tror jeg for det er litt sånn. My story da hvis du legger ut My story når du har vært på fest eller en overnatting...så kan det være litt personlig det er en del av deg du legger ut det er ikke sånn.

2:Du kan blokker de fra å se storyen din da

- 3: Hvordan gjør jeg det?
4: Okey..?! (*overasket mine*)

Følgeren eller vennen vil da tro at han eller hun er en del av den eksklusive vennegjengen siden han /hun har blitt lagt til som venn på SnapChat og er dermed ikke klar over at det er lagt til restriksjoner på hva man egentlig får se på My Story (Bildegalleriet på Snap Chat). Guttene i en informantgruppe (N:1) mente at slike nettgrupper ble brukt til å tulle med andre gjenger eller personer. De kan henge ut personer og si stygge ting om noe som en person har gjort uten at vedkommende vet om det. Dette er med på å skape avstand mellom de som er i gruppen og de(n) som blir hengt ut i nettgruppen.

(N:1):

- 1: Det kan være en gjeng de driver og tulle med og så driver de og sier det uten at de andre egentlig forstår hva de driver med.
A-K: Er det på en status til en annen eller er det ansikt til ansikt?
2: Det kan være forskjellig jeg har ikke noe konkret bra eksempel.
A-K: Er det noen uttrykk som er tilsynelatende harmløst og så mener de noe vondt med det? er det sånn? Hvis du sier at det bare er de som skjønner det. Hva er det de kan si som kan være kjipt ment?
2: Kanskje gjøre narr av den personen?
4: Også er det kanskje noe den personen har gjort.
3: For å si det sånn "de som vet de vet" og da vet ikke alle om det og så er det bare noen som vet om det. Den som blir mobbet vet ikke om det engang.
A-K: Og det får de vite på Facebook?
3: Eller på kommentarer eller på Instagram eller på Facebook chat eller..
A-K: Ok så da er det en slags gruppe..
3: ja

Hvordan informantene har tilgang til disse meningsutvekslingene kan være fordi de selv er medlem i en slik nettgruppe eller fordi noen medlemmer i en slik gruppe har vist dette til vedkommende. Det er usikkert hvorfor gruppen gjør narr av en annen person på en måte som er så skjult at kun de involverte vennene i samtalen skjønner hva det er snakk om, men det kan være at det gjøres på denne måten så man ikke kan bli stilt til ansvar i ettertid, om noen skulle finne på å ta vare på samtalen (screenshotting) for å bruke det som bevis for at de har snakket stygt om noen. Informantene mener selv at dette er en form for mobbing fordi de bruker uttrykket: "den som blir mobbet" om vedkommende som blir utsatt for dette. Men når de beskriver handlingen så bruker de uttrykket: "å tulle med". Uttrykket "Å tulle med" ufarliggjør handlingen fordi det sier noe om at handlingen ikke er alvorlig ment og dermed er

harmløs. Når informantene bruker uttrykket ”å tulle med” når de beskriver en form for nettmobbing, kan det hende at det er flere som bruker dette uttrykket ”å tulle med” når de omtaler nettmobbing. Å bruke slike ufarliggjørende uttrykk kan føre til at de som mobber ikke føler at vedkommende gjør noe galt samt at den som blir mobbet føler at vedkommende må tåle” å bli tullet med” for ikke å virke svak.

Danah Boyd mener at det som gjør en handling til en ond handling er ikke handlingen i seg selv, men hvordan handlingen blir forstått, tolket og opplevd. Ved noen ungdomsmiljøer blir det forventet at man skal tåle å ta en støyt så mange unge føler at de må godta at venner oppfører seg røft selv om det er sårende. (boyd, 2014a, p. 140)

I følgende tekst har vi sett at gutter og jenter bruker nettgrupper for å knytte sterke bånd med vennene sine ved å bruke nye digitale sosiale medier (SNS) for å dele tekst og bilder.

Mens jenter bruker funksjonaliteten som er tilgjengelig i SNS for gjøre forumene private for å dele innhold så er det ikke så vanlig blant gutter å publisere innhold som krever at de oppretter for eksempel private brukere på Instagram. Mens det blant jenter snakkes åpent om hvordan de baksnakker hverandre i nettgrupper så er guttene mer tilbakeholdne med å dele det som skjer i sine nettgrupper. Både med måten de beskriver det på i intervjuet, men også måten de gjør narr av andre på som kun er forståelig for de som er med i gjengen.

Screenshotting

Screenshotting er for eksempel når man tar en skjermdump fra en chat-samtale og bruker denne for å få sympati eller forståelse. Man kan kontrollere selv hva man ønsker å sette fokus på ved å vise de deler av samtalen der hvor motparten fremstår som utagerende eller upassende. Ofte gjøres dette etter en har fremprovosert en reaksjon. Reaksjonen dokumenteres ved å ta en skjermdump og brukes for å få sympati eller som bevis for at vedkommende (motparten) har vært utagerende eller frekk.

Først skal vi se på om hvordan ”screenshotting” brukes blant jenter:

(N:2)

4: Å screenshots er populært på hele skolen. Du provoserer en person veldig noe helt ekstremt og når de reagerer så i stedet for å ta med det du har skrevet, så utelukker du

det og bare viser det de har skrevet og sier at du skrev noe annet enn det du gjorde eller du forteller ikke hele sannheten men du pakker det litt inn fra din side.

Ut i fra det informanten forteller så er det å ”screenshotte” utbredt på skolen deres.

Men siden det er så utbredt så er har man blitt mer bevisst på at ”screenshots” ikke speiler hele virkeligheten. I følge en annen informant (jente) på en annen skole så fikk ikke hun den reaksjonen som hun hadde håpet på da hun viste noen en screenshot hun hadde tatt.

For da denne informanten viste en screenshot av en samtale fra sin tidligere venn til deres felles bekjente opplevde hun at vedkommende reagerte på denne måten:

(E:2.2)

Men jeg har vist det til andre folk. Og når folk som kjenner han får se det så bryr de seg ikke noe om det. De holder seg fast til han.

2:De gidder ikke å skifte mening bare fordi han har skrevet dritt om meg liksom.

Det at de bekjente reagerte på denne måten kan bety at de har en realistisk forståelse for at en screenshot ikke forteller hele sannheten og at de dermed ikke lar seg påvirke av det. Eller at de ikke kjenner informanten godt nok til at de får sympati med henne.

En annen informant beskrev at hensikten med ”screenshots” og forklarte hvordan de som mobber kan bruke dette til sin fordel:

(N:2)

1: Altså det funker litt sånn. Eller jeg har i hvert fall opplevd det da (småfliring) folk skriver en sånn greie til noen og så får de noen til å bli provosert og så skriver tilbake og så tar de ”screenshot” og så sender de den til den gruppen de er i og så får de alle i gruppen til gå imot den personene så de kan mobbe den så hvis de blir tatt så har de bevis eller grunn til å mobbe.

4: Det var ikke mobbing vi bare svarte bare.

1: Og så sier de at de bare sendte en random melding og dette var det de fikk til svar så er det den som blir mobbet som får all skylden.så det er et system på hvordan screenshots funker da.

Det har skjedd før liksom

Ved å ha bevis så kan vedkommende i gruppen vise til ”screenshottene” om noen skulle konfrontere dem med hvorfor de holder på med å mobbe andre. Det vil da være vanskelig å bevise hvem som er den skyldige og de som mobber kan fortsette uten å være redd for å måtte stå til rette for det de har gjort. Noen av jentene har blitt såpass kritiske til screenshots at når

de får se slike så ber de om å få se meldingene:

4: Jeg har fått screenshots fra andre som sier se hva hun sa til meg se hva den sa til meg og da spurte jeg bare: Kan jeg få se på meldingene? De egentlige meldingene? Og da svarer de: "Neeei" det er litt andre ting der også.

Dette viser at det skal mer til for at vennskap brytes ved bruk screenshot. Det er lett å få noen til å fremstå som dårlige ved å ta screenshots av en meningsutveksling, så jentene vet at man ikke skal la seg lure av det man ser. Samme informant forklarer hvordan hun har blitt bevisst på hvordan hun skriver meldinger:

(N:2)

4: Det er en stor forskjell på det du sier og det som blir skrevet, om du skriver noe så står det der og kan brukes mot deg på en helt annen måte. En ting du sa for to år siden kan du trekke tilbake men du kan ikke gjøre det med melding...

Når en tekst blir fremstilt uten at man forstår konteksten og situasjonen, kan det lett føre til at meldingene blir feiltolket. Noe som kan se ut som mobbing er egentlig bare en måte å fleipe på mellom to venninner. I følge Marie Olaussen fra Tønsbergs Blad er det ikke uvanlig at gode venninner kaller hverandre for " horer " og " bitches " bare for tull (Olaussen, 2016)

Guttene var og godt kjent med bruken av screenshots. I en av gruppene (K:1) bekrefter informantene om at "screenshotting" forekommer og de sier at det hender at folk som før var venner slutter å være det på grunn av screenshots. Det vil si at man bytter side og blir venner med motparten (den som viser frem screenshotten) i stedet, fordi innholdet i screenshotten viser sider ved vennen som ikke er så fordelaktige. Det var ikke ofte dette skjedde men det kunne forekomme at venner brøt med hverandre om innholdet i screenshotsene var grove nok, eller om man ikke hadde nære nok vennskapsbånd. Informantgruppen forklarer hvordan screenshotting har artet seg på sin skole:

A-K: Men hva med sånne som skriver meldinger og screenshots? se hva hun eller han har gjort

1: det skjer

2: det skjer

A-K: mmmm ..Men hva skjer da? Flytter alle vennene fra den ene til den andre siden eller?

1: nei

2: Det kommer an på hva som blir skrevet

1: Så kommer det an på hvordan venner man har. Hvis det er noen feige folk som bare bytter side bare man leser en lite tekst så er de jo egentlig ikke gode venner.

A-K: nei

1: Og da kan det jo hende at man bytter side som du sier. Da er det feighet egentlig.

Både gutter og jenter er kjent med screenshotting og er klar over hvordan det brukes.

Men det kan virke som om enkelte jenter er mer kritiske når de blir vist screenshot.

Uavhengig om vennskapet er sterkt eller ikke så lar ikke vedkommende seg påvirke til å bryte et vennskap til en venn eller en venninne.

I følge informantene i en guttegruppe så brytes ikke gode vennskap på grunn av screenshots med mindre man har feige venner. Om innholdet i screenshotten er sannferdig eller ikke ble ikke diskutert nærmere. Er man en god venn så skal man være loyal selv om vennen har trakassert andre for hvis ikke så kan det bli sett på som feighet.

4.1.2.7 Tagging:

Tagging betyr å merke et bilde eller en status ved å skrive navnet til en person slik at den personen som er tagget får et varsel om å sjekke bildet eller statusen. Ofte så tagger venner hverandre på bilder slik at de vet at det er blitt lagt ut et bilde av dem. Tagging kan og forekomme på andre måter som oppleves som trakasserende.

I en jentegruppe er det flere jenter som trekker frem tagging som et eksempel på nettmobbing:

(K:2)

1: Jeg tenker sånn at hvis man har byttet profilbilde på Facebook og en person tagger en annen person også har en latter emoji.. Å da tenker jeg: "Oj det var ikke så positivt gjort". Da er det noen som ler av den personen.

En latter-emoji kan i seg selv være sårende men ved å tagge en annen person på et statusbilde til en tredjeperson så mener informantene at dette er nettmobbing. Når man tagger noen så vil den som er blitt tagget få et varsel med link til statusbildet. Den personen som har lagt ut nytt profilbilde av seg selv får ikke vite noe mer enn at han eller hun ser navnet til den personen

som er tagget. Da er det lett å dra slutninger om at den som tagger og den som har blitt tagget kommuniserer sammen om det nye profilbildet som tredjepersonen har lagt ut.

Blant guttene som har blitt intervjuet så er brukt tagging men ikke på samme måte som jentene. Et eksempel på dette er følgende:

(N:1)

3: Det er noen ganger det hender at noen skriver; "Tagg en person som du synes er den mest et eller annet, men det er mest tull da. For eksempel: "Tagg en som er dårlig i fotball". Og så tagger du vennen din som egentlig er god på å spille fotball.

A-K: Blir det tatt som tull eller tror du de?...

3:Kommer an på hvor gode venner dere er.

Hvis jeg hadde tagget Erlend eller han hadde tagget meg så tror jeg ikke han hadde tatt det ille opp eller om han hadde gjort det på meg.

1: Ja også er det en annen versjon: "Tag a person who will miss this shot".

Det er på en måte samme greia da

3: Det er jo morsomt da!

1: Aj! Jeg har aldri tenkt at det kan tolkes som mobbing(?)

det er mest for moro skyld og det ser man også i kommentar feltene også.

3: mm

Det var kun i denne guttegruppen at de uttalte seg om hvordan tagging ble brukt på sosiale medier. Ingen i gruppen mente at dette var en form for nettmobbing men heller en form for erting som man burde kunne tåle. En av informantene uttrykte i et øyeblikk tvil om det kunne sees som nettmobbing (uthenging) men slo det i fra seg da han så påpekte at de som skrev i kommentarfeltene forstod at dette var en spøk. Selv om de som skriver i kommentarfeltene ikke uttrykker at dette ikke er greit så er ikke det nødvendigvis et tegn på at alle synes det er artig med en slik spøk. Når samme informantgruppe ble spurt om det var noen som sa i fra på nett om å holde opp med å mobbe når det noen ble hengt ut eller trakassert, så var det ingen som hadde sett at det hadde skjedd:

(N:1)

A-K: Er det vanlig å si i fra?

3: Det er ikke mange som sier i fra slutt å mobb meg på nett.

Jeg tror ikke jeg har sett det noe særlig.

A-K: Skjer det åpent?

1: Begge deler.

Så selv om partene ikke sier i fra når de ser ting på nett som ikke oppleves som greit så betyr det ikke at de synes det er greit. Det kan bety at man synes det er vanskelig å si ifra fordi man tror at det er forventet at man må tåle såpass. Når guttene i en informantgruppe (N:1) ble spurt om de var tøffere mot hverandre og at ikke tok seg nær av ting når de ble tullet med i forhold til jentene, så var det en av informantene som mente at dette var tilfelle:

(N:1)

A-K: Tror dere at gutter er mer røffere når dere tuller med hverandre og at dere tar det mere kult, og tenker ikke over at det er vondt ment?

2: Ja, definitivt, jeg tror det. Jeg er ganske sikker på det.

Vi har sett at jenter og gutter bruker tagging på ulikt vis. Mens jenter opplever at man blir hengt ut og latterliggjort ved bruk av tagging og emojis på sine bilder så opplever gutter at tagging blir brukt for å tagge den personen man ønsker ”tulle med” til et bilde eller en video som for eksempel viser en som ikke er så flink til å spille fotball. Mange gutter legger ikke ut så mange bilder av seg selv som jenter så i følge guttene så ”tuller de med” eller henger ut en annen ved å linke denne persons navn til et bilde eller en videosnutt som ikke er så flatterende.

4.1.3 Nettmobbing:

4.1.3.1 Baksnakking

Baksnakking foregår på nett via nettgrupper eller via privat chat. Ofte kan det i følge (Sheri et al., 2012, p. 26) bli opprettet egne grupper for å krenke personer. Det kalles for indirekte mobbing og skjer gjerne når personen det gjelder ikke er tilstede. Crick og Grotpeter kaller dette for relasjonell aggresjon hvor hensikten er å skade ens person relasjoner til gruppen ved å spre rykter slik at de andre på gruppen vil støte personen fra seg. (Crick & Grotpeter, 1995, p. 711) Baksnakkingen går ut på at man skriver på nett i en privat-chat eller i en vennegruppe om hvor fæl en tredjeperson er:

Når jentene i en informantene har blitt spurt om hvordan baksnakking foregår på nett så beskriver de det på følgende måte:

(E:2.1)

1: Men for eksempel da hvis vi er tre venninner og så liker vi ikke en person vi har krangla med, da er det sånn at man sender bilde og sier æsj så stygg hun er.

A-K: Ok...Men hun får ikke vite det.

1: Nei hun får ikke vite det for hun er ikke medlem av gruppa.

A-K: Hvordan er dere ovenfor denne personen "face 2 face"?

1: Det er sånn at man snakker ikke med personen.

Om noen jenter har kranglet med en annen jente så kan konflikten holdes levende via en nettgruppe hvor de skriver stygge ting om vedkommende. Om man har en person man kan baksnakke så kan det være et lim som holder styrker fellesskapet i en gruppe (Stranden, 2014).

Det eneste konkrete eksempelet på baksnakking som en gutt viste til var da han under et spill hadde snakket med en venn om hvor ille den andre kompisen spilte. Til forskjell fra det jentene fortalte så holdt ikke denne gutten baksnakkingen for seg selv men sendte en skjermdump av samtalen til den gutten det gjaldt etter spillet:

2:Der er det litt mye baksnakking.

A-K: Er det det? Åh? Men mellom kompiser?

2:Nei.. jo! Men vi kommer godt overens etter det.

A-K: Men er det.. Hvordan kommer du over ens med baksnakking? jeg trodde..?

2: Vi tar ikke det på skikkelig alvor.. og driver og hater hverandre og alt det?

Vi tar det ikke alvorlig.

A-K: Så hvis du er på et lag så har du en personlig chat med en av kompisene og ha andre han får ikke vite noen ting... er det sånn?

2:Hehehe..ja! og så etter på sier (sender) vi nick-chatten at han er dårlig men han burde ikke ta det sånn skikkelig alvor. (E:1.2)

Informanten mener selv at det ikke er alvorlig og at de ikke bærer nag til hverandre selv om de skriver om hverandre hvor dårlige de er til å spille. Det at de i ettertid sender skjermdumper av dette til hverandre viser at innholdet ikke er verre enn at de kan stå inne for det de har skrevet, samt det at de faktisk bruker tid sammen til å spille viser at de er venner.

Tilfeller som dette kaller Danah Boyd for prank. Det er handlinger hvor man utsetter andre for pinlige situasjoner som kan være sårende kun for underholdningens skyld.

Når gutter blir spurt om de vet hvordan jenter mobber på nett så er det en informant som mener at jenter snakker stygt med og om hverandre på nett:

(E.1.1)

1: Jeg føler jenter snakker stygt med og om hverandre på over nettet, det føler jeg.

A-K: Er det sånn at du ser det på Facebook eller?

1: Nei man bare, man hører jo litt og litt.. at det er sånn og sånn og jeg vet jo at jenter på en måte nettmobber mer på en måte da.

jeg har ikke opplevd at gutter nettmobber hverandre.

Mens gutten mener at jenter baksnakker mer på nett så mener jenter at gutter ikke gjør det.

En informantgruppe (K:2) beskriver forskjellene på hvordan gutter mobber i forhold til jenter:

A-K: Mener dere at det er noen forskjell på hvordan gutter og jenter mobber hverandre?

4: Jeg føler at jenter mobber mer skjult enn gutter,

A-K: Mener du at jenter bruker mer ironi eller? Hvordan mener du at jenter mobber mer skjult? Er det det at dere bruker mere hemmelige grupper eller?

1: Jeg tror mer at gutter kan skrive mer "Hahaha det var fint du" ironisk mens jenter er mer sånn, tagger en annens jentes bilde og sånne interne ting da, og sånn baksnakke og.

4: Ja jenter baksnakker veldig mye, de kan skrive en privat melding og snakker "Åj, så dere det profilmildet som den personen la ut nå liksom?"

2: Ja og så kan man "screenshote" bildet og sende det i en gruppe og bare sånn, "Hva synes dere?"...

4: Ja jenter er sånn mens gutter er bare...

3: Det er jo ikke så hyggelig å gjøre det heller men.. vi har jo gjort det.

Jentene mener selv at de mobber i det skjulte mens de beskriver gutters måte å mobbe på er når de bruker ironi i kommentarfeltene.

I denne teksten har vi sett på om informantene har opplevd baksnakking på nett. Mens det kommer frem blant jenter og gutter at jenter baksnakker på nett så har det ikke i like stor grad kommet frem at det i like stor grad er et særtrekk hos gutter. De kan henge ut hverandre men de gjør det ikke bak hverandres rygg i like stor grad som jentene.

4.1.3.2 Flaming

”Flaming” er kortvarige krangler med sjikanerende og uhøflig språk. Kranglene skjer på sosiale medier og på private meldinger. Hensikten med dette er å skade motparten sosialt eller psykologisk. (Samnøen, 2014, p. 45) En av informantene blant jentene (K:2) forteller om krangler som utspiller seg på sosiale medier.

(K:2)

4: På Face så er det jo grupper da og der er det en gruppe som heter "Av jenter for jenter" Og i den gruppen legges det ut mye forskjellig, og der er det mange frekke kommentarer. Så der er det mange som blir såret som legger inn et innlegg og får kommentarer.

I dette tilfellet så beskriver informanten om hvordan man bare ved å spørre et spørsmål kan få usaklige og sårende kommentarer slengt tilbake. Forumet det er snakk om er en Facebookgruppe for jenter.

I en informantgruppe blant guttene kom det frem at ”flaming” har forekommet. Noen har sendt provoserende meldinger og fått vedkommende til å reagere og sende krenkende meldinger tilbake.

(K:1)

4: Det er selvfølgelig at noen f.eks sier noe stygt om deg og så hører du om det så blir du sinna, så sender du meldinger du egentlig ikke mener.

Når det gjelder ”flaming” så kommer det frem at det forekommer hos jenter og hos gutter. Det kommer ikke frem hva slags ordlyd det har men meldingene i ”flamingen” blir beskrevet som frekke og stygge. I tilfellet som jentene beskriver så kommer det ikke frem hva den som blir utsatt for dette svarer mens det i tilfellet hvor en gutt er involvert så forklarer han at man blir provosert og svarer tilbake. Uansett så kan virker det som om måten flamingen forekommer på er lik for gutter og for jenter.

4.1.3.3 *Happy slapping:*

Under intervjuene med både guttene og jentene så kommer det ikke frem at denne formen for nettmobbing har forekommet.

4.1.3.4 *Outing:*

”Outing” betyr å avsløre en persons hemmeligheter eller annen personlig informasjon som kan være ydmykende for vedkommende (Nancy Willard, 2007b, p. 2). For eksempel om man videresender en melding fra vedkommende med intimt innhold til andre.

En av jentene (E:2.1) beskriver hvordan en uoverensstemmelse går fra å være privat til å bli offentlig:

(E:2.1)

Hvis man har kranglet med noen så kan man høre på Ask at noen sier: "Hun er mye bedre enn deg!"

På denne måten kan den som krenker på nett vise sine meninger om en person offentlig uten å vise frem sin egen identitet. En krenkelse føles sterkere når den blir publisert offentlig selv om dette tilfellet ikke var sensitiv informasjon eller private bilder som ble publisert.

Da en informantgruppe blant jentene ble spurt om det hender at noen legger ut fortrolig informasjon så var alle i gruppen enige om at dette var uvanlig:

(K:2)

1: Vi pleier aldri å bli uvenner slik at vi krangler på den måten.

4: Jeg tror at man uansett har respekt for hverandre selv om man har vært en dritt, så blir man uvenner og krangler mye. Så legger man ikke ut masse hemmeligheter for det liksom.

Det er ikke vanlig at man deler privat informasjon med mindre man er nære venner. Og det skal mye til at nære venner utsetter hverandre for så grove overtramp som å publisere hemmeligheter ved en krangel. Kan tenkes at man er bevisst på at ved å publisere slikt materiale om andre på nett så kan det spores tilbake på en selv. Ved å vise ”screenhots” fra for eksempel private samtaler fra sin mobil kan man vise uvedkommende sensitiv informasjon uten at man gir fra seg kontrollen ved å publisere materialet på nett. Vi har sett tidligere at ”screenshotting” er vanlig blant både gutter og jenter. Privat informasjon kan være bilder som er ment for de nærmeste vennene eller kjæresten. I det følgende tilfellet skal vi se

hvordan gutter opplevde det da en kamerat i klassen fikk slike bilder lastet opp på en privat Facebookgruppe for klassen:

(K:1)

2: Ja men så var det en gang det var noen for en stund siden som hadde logget seg inn på en privat gruppe for mesteparten av trinnet vårt. Og da var det en fyr som fikk lagt til en av vennene sine og han begynte å poste halvnakne bilder av han som hadde lagt ham til inne på gruppe men det ble jo fjerna med en gang.

Facebookgruppen som disse bildene ble publisert på var for klassen og vedkommende som gjorde dette må ha visst at dette ville bli flaut og sårende for den som var avbildet.

Informantene som fortalte om hendelsen mente at det ikke var greit. Det at de påpeker at bildene ble fjernet viser at de forstår alvoret i denne saken. Det er ikke uvanlig at venner utsetter hverandre for ”facerape” for å tulle med hverandre. Og det er vanskelig å vite hva som vil bli tolerert av den som blir utsatt for dette. Med tanke på at alle klassekameratene og læreren til vedkommende ville se dette så burde man passe være påpasselig med å legge ut bilder av privat karakter. Å legge ut bilder uten å at vedkommende har gitt sitt samtykke er uansett ulovlig (Datatilsynet, 2012). Ofte så gjøres dette likevel fordi man vil dele et bilde med venner i et lystig lag og intensjonen er å spre glede og hyggelige minner. Uansett hvilke intensjoner man har enten det er gode eller det er onde hensikter så er loven klar på dette.

I tilfellene vi har sett så viser det seg at både gutter og jenter er enige i at det å spre sensitiv og privat informasjon ikke er akseptabelt. Selv om guttene fortalte om et tilfelle hvor dette hadde skjedd så er ikke dette nødvendigvis en hendelse som gjentar seg og er vanlig blant gutter.

4.1.3.5 *Posing*

Mye av nettmobbingen skjer ved at noen utgir seg for å være en bestemt person på sosiale medier. Med en falsk profil kan de som vil mobbe legge ut pinlige bilder av vedkommende

eller kommunisere med vennene til vedkommende på en slik måte som kan skade vennskapene. For å spre et rykte på nett hender det at det blir brukt en falsk profil slik at det er vanskeligere å se hvem det er som egentlig står bak. I følgende beskrivelse forklarer en jente hvordan hun reagerer når hun finner noe som kan være en falsk profil av en venn.

(N: 2)

3: Jeg opplevde at det var noen som hadde opprettet en profil til en annen og da sa jeg i fra til hun det gjaldt, "Hallo det finnes to profiler av deg er de ekte begge to, vet du om den andre?"

1: Men da er det mer seriøst enn en dum kommentar på nett for da er det identiteten til en annen person du har tatt og da er det mer seriøst enn om du kaller noen dumming over nett.

Det at hun sier i fra til vennen om at det finnes en ekstra profil av vedkommende viser at hun (informanten) er bevisst på at falske profiler er utbredt. Det at hun kontakter vennen sin for å gjøre vedkommende oppmerksom på den andre profilen viser at hun forstår alvoret og tar ansvar for de rundt seg. Den annen informant legger til at det å opprette og bruke falske profiler for å gi seg ut for å være en person er en grovere og mer alvorlig handling enn det å skrive stygt om hverandre. Noe som viser at hun har forståelse for hvilke konsekvenser dette kan føre til. I tilfellet nedenfor forteller en informant om hvordan en person hadde opprettet en falsk profil i hennes (informantens) navn for å si stygge ting om en klassevenninne.

(E:2.1)

1: En gang så ble det opprettet en falsk profil og da av meg men det var egentlig ikke jeg som gjorde det. Og så hadde den personen som hadde laget denne profilen sagt mye til den jenta som faktisk ringte til politiet. Så tok de screenshots og kopierte det med moren og så kom de hjem til meg. Og så kom de til faren min og sa: "Se hva datteren din driver med og sånn". Og jeg var jo på trening og rett etter at jeg hadde kommet hjem, jeg husker det fortsatt... så gikk jeg i dusjen og da hadde jeg ikke en gang mobil. Jeg hadde ikke Ipad eller noe. Og så sa jeg til mamma, jeg har ikke gjort det. Fordi jeg brukte ikke pc, du hadde den selv. "Det er sant det" og så fant vi faktisk ut hvem det var.

Å spore opp hvem som står bak en falsk profil er vanskelig og det gjør at de som står bak ikke trenger å være redd for å stå til rette for det de har gjort. For den personen som får sin anseelse og sitt rykte ødelagt på grunn av en falsk profil kan det få fatale konsekvenser. Man kan miste venner og skadene kan være uopprettelige. I dette tilfellet så har en personen utgitt seg for å være informant ved å lage en falsk profil av henne for å hetse en

tredjeperson. Her blir det to skadelidende parter. Både den som blir hetset og informantene som tilsynelatende står bak hetsingen. Informantene var uvitende om at noen hadde misbrukt hennes identitet for å hetse en annen jente på skolen inntil politiet kom på døren.

Det var ingen gutter som kunne si noe konkret om falske identiteter hadde blitt brukt til nettmobbing. En av informantene mente at det hadde vært noen tilfeller men han var nølende og ønsket ikke å uttale seg videre om saken.

Ut i fra hva informantene forteller så viser det seg at jentene er mer utsatte for ”posing” fra andre jenter. I følge (Roland, 2014, p. 87) så mobber jenter på en måte som ødelegger relasjoner. Når en har brukt en annens identitet for å hetse en tredjeperson så vil et eventuelt vennsforhold mellom de sistnevnte bli skadelidende. Hos guttene kommer det ikke frem at de har opplevd at ”posing”. Det at en informant nøler når han blir spurt om han kjenner til slike tilfeller, kan bety at han kjenner til hendelser hvor ”posing” har forekommet men at han ikke er komfortabel med å snakke om teamet.

4.1.3.6 Sexting:

Når nakenbilder kommer på avveie er frykten stor for at bildene skal komme på nettet.

Å råde de unge til å ikke dele nakenbilder er noe som alle unge får høre på skolen, derfor blir det ekstra skamfullt å be om hjelp når skaden har skjedd (Staksrud, 2013).

Under intervjuene har det ikke kommet frem at informantene har opplevd eller kjenner til noen som har fått intime bilder spredd på nettet. Det betyr ikke nødvendigvis at det ikke skjer. Sexting er tabubelagt og å bli utsatt for en slik form for krenkelse er ikke noe som det snakkes åpent om.

4.1.3.7 Sosial ekskludering:

Det er lett å tenke at ved nettmobbing så har det skjedd en aktiv handling hvor man har blitt krenket via nettet eller på mobil. Når man aldri får ”likes” eller kommentarer eller ikke får være med i Facebookgrupper eller kan følge privatbrukere på Instagram så er det naturlig at man føler seg ekskludert. Man kan se på bilder på Facebook at andre har vært sammen på fest uten at en selv har blitt spurt om å være med. Mange av nettgruppene på Facebook som

finnes i klassen får man ikke vite om engang. For at ekskluderingen skal defineres som nettmobbing så må handlingen ha en ond intensjon. Det at man bevisst unnlater å inkludere en person i fellesskapet gjør ekskludering til nettmobbing. Noen av informantene forteller om egne opplevelser og typiske hendelser hvor man blir sosialt ekskludert:

(E.2.3)

...på sosiale medier så er jeg bare der. På en måte at jeg ikke eksisterer.

Følgende kommentar kommer fra en jente som har blitt holdt utenfor i lengre tid både på nett og utenfor nett. Hun forteller at hun selv var en del av en populær gjeng, men så begynte flesteparten på andre skoler og hun ble igjen. Videre så begrunner hun hvorfor hun føler seg ekskludert:

(E:2,3)

3: Det skjer ikke så mye på sosiale medier hos meg.

Jeg er mer sånn at jeg føler meg utestengt sånn generelt på skolen.

Eller når det gjelder gruppe-chatten og sånne ting, at de snakker mer med de andre enn de snakker med meg.

Når man ikke får kommentarer eller "likes" når man legger ut bilder eller statuser så kan det oppfattes som om andre ikke liker en. Ut i fra intervjuet er det vanskelig å si om andre klassekamerater unnlater å gi "likes" og kommentarer fordi de bevisst ikke ønsker å inkludere henne eller om det er tilfeldig. Noen har lettere for å bli kjent med andre og får lettere Facebookvenner mens andre ikke får så lett Facebookvenner. For noen kan det føles veldig sårt å ikke få like mange "likes" som de man synes det er nærliggende å sammenligne seg med. I følge Festingers Sosial sammenligningsteori (Theory of social comparison process) så vil man sammenligne seg med andre, i de tilfeller hvor det ikke foreligger kriterier for god prestasjon. Jenta ser at andre venninner har fått flere "likes" enn henne og hun tolker dette som om hun er mindre populær enn venninnene hennes. Det er vanskelig å finne bevis på at noen bevisst har ekskludert en for å holde vedkommende vekk fra fellesskapet. Ekskludering er en skjult form for nettmobbing som vanskelig lar seg avdekke. Selv om man har en følelse av å være ekskludert så er det ikke nødvendigvis sikkert at ikke-handlingen (ekskluderingen) var tilsiktet. Som vi skal se så er de unge ofte i faste gjenger og da kan det være at man ikke involverer andre på grunn av ubetenksomhet. En annen jente har opprettet to

Facebookprofiler fordi hun ble mobbet på nettet. Den ene profilen er det lagt til kun venner som hun har blitt kjent med via Internett, mens den andre profilen hvor mobbingen har skjedd inneholder venner fra skolen:

(E:2.4)

A-K: Men kun på den ene profilen ikke på, eller den skole-profilen..

4: Der er det kjedeligere, der er det ingen ting som skjer.

A-K: Nei

4: Det er sånn jeg ikke bruker det fordi det er så kjedelig og ingen snakker med meg, mens på internetvenneprofilen er det venna mine jeg liker og.

A-K: Men når du poster ting kunst og sånn får du noe respons eller ?

Er det sånn at det...

4: På den skole greia så får jeg ikke noe respons bare en eller to likes hvis jeg er heldig. Men jeg bryr meg ikke så mye om det. Det er mest på internett-greiene og hva de synes om hvordan jeg skal forbedre meg eller ikke. Jeg får mest positive kommentarer.

Hun beskriver hvor ulik opplevelse hun har av de to Facebook-brukerne sine.

Selv om hun publiserer arbeidene sine på begge profiler så får hun god respons på internett-venneprofilen mens det er veldig lite respons på Facebook profilen hvor skolekameratene er lagt til.

Når to informanter blant guttene beskriver sin bruk av nye digitale sosiale medier (SNS) så kommer det frem at de ikke kommuniserer så mye med andre. Om det er selvvalgt eller ikke er vanskelig å si. En av informantene forklarer at han kun bruker Facebook til å få med seg oppdateringer fra Facebooksider, men ikke fra vennene sine:

(E:1.2)

2: Bruker du sosiale medier?

2: Vel akkurat nå så bruker jeg sosiale medier på en annen måte.

A-K: Javel.

2: I stedet for å se bilder av venner og alt det der så er hele facebook hva skal jeg si, innlegget mitt forsiden min av Facebook bare artikler som jeg liker å lese.

A-K: Mm yes, så du bruker det mer som en slags informasjonskilde?

2: Ja jeg bruker det til sånt ja. så du følger forskjellige typer aviser og grupper.

2: Litt sånn ja.

A-K: Men hvis du skal prate med kompis da?

2: Da har vi en sånn chat ja.

Det er mulig at enkelte ikke har behov for å kommunisere med andre og er komfortable med det. Men det kan og være at vedkommende ønsker å ha kontakt med andre men samtidig ikke ønsker å innrømme for seg selv og andre at han føler seg ekskludert og dermed må godta rollen som et ”mobbeoffer”. Ved å spørre om det er noen spesiell grunn til at vedkommende ikke legger ut noe sier vedkommende at han ikke vet hvorfor det er slik:

(E:1.3)

A-K: Men er det fordi du liker heller å bruke det (Facebook) til andre ting?
Eller er det mer det at du føler at du ikke har lyst til å legge ut av andre grunner?
2: Jeg legger ut nesten aldri, jeg bare, jeg vet ikke helt svaret jeg bare..
Det er sånn jeg er.

En annen informant forklarer at grunnen til at han ikke bruker Facebook er fordi det er så lite interessante oppdateringer:

(E:1.4)

A-K: ok. Er det en grunn til at du ikke bruker facebook?
3: Det er ikke noe interessant der. Det er ikke så mange interessante oppdateringer.

Det at informanten sier at han ikke synes det er noe interessante oppdateringer kan være fordi de han kjenner på Facebook ikke deler saker som interesserer han. Eller at vennene på Facebook ikke er inkluderende og kommuniserer med vedkommende. Eventuelt begge deler.

Informantene i en guttegruppe beskriver hvordan ekskludering kan foregå på sosiale medier mellom jenter og mellom gutter. Mens jentene publiserer bilder på nye digitale sosiale medier (SNS) for å vise den man ønsker å ekskludere at man har det gøy så ekskluderer gutter når de snakker sammen utenom mobilen.

(K:1)

1: Det kan være at hvis det er en person du er litt sur på ikke sant som du liksom eller krangler ikke sant da kan du gjøre det kun fordi du vet at den personen egentlig hadde lyst til å være med ikke sant? Så vet du det at de blir sjalu, når du legger ut det bildet ikke sant? La oss si du spurte vennene din om å være med på kino da eller noe på før premiere på en film og kompisen din hadde veldig lyst til å være med og så legger du et bilde av det og sånn liksom målretta på så den personen skulle se det.

4: Det er ikke bra.

3: Men igjen så tror jeg det kan være mer jenter til jenter.

- 4: Gutter bruker det sjeldent like mye som jenter.
Jenter tar ofte bilder også gutter er veldig sjelden på mobilen og tar bilder.
3: Det er mer snakke sammen mellom gutter.
4: Som jeg har opplevd da.

Jentegruppen (K:2) forteller om en tilsvarende situasjon som ovenfor hvor man med vilje legger ut et bilde hvor man har det gøy med venner for at en tredjeperson skal se det for å føle seg utenfor:

(K:2)

På Snapchat på my story så kan man jo se da om disse tre har vært ute på byen og så har de lagt ut en snap og så ser jeg at de har det kjempegøy og så sitter jeg hjemme og kunne ikke være med.

Når flere grupper både gutter og jenter forteller om slike hendelser så kan det indikere på at dette er en måte å ekskludere på som er ganske er så vanlig. Når guttene skulle beskrive om de ekskluderte hverandre på lignende vis via mobilen så kom det frem at det ikke var tilfelle. I intervjuene har det blitt beskrevet to tilfeller blant gutter og to tilfeller med jenter hvor de har liten kontakt med vennene på Facebook. Mens begge jentene uttrykker savn etter bebreftelser som likes og kommentarer så er det kommer det ikke frem at guttene har det samme behovet.

4.1.3.8 Trakassering:

Trakassering som er synlig for flere skjer i følge informantene gjennom apper som Ask og Kiwi for da tror de som gjør det at de ikke kan bli tatt. Siden trakassering skjer når man bruker falske eller anonyme profiler så er det vanskelig å si om det er gutter eller jenter som står bak. Noen av informantene blant guttene (K:1) sier og at det hender nok at mange blir trakassert via private meldinger men at de som blir mobbet ikke sier i fra fordi de synes at det er flaut:

(K:1)

.....hvis de har hva skal jeg si blitt trakassert på nettet eller noe sånt da og da kan det hende at de velger å ikke si det til noen fordi de synes det er flaut eller ikke vil dele det da.

4:Sånt sett så kan det være vanskelig å vite for oss.

Det at informanten mener at den som mottar krenkende meldinger synes det er flaut å si ifra kan virke uforståelig fordi vedkommende ikke har gjort noe galt. En grunn til at han kan føle skam kan være fordi han selv har tatt igjen med samme mynt og man kan føle skam om de voksne får se de meldingene vedkommende har svart med. Å fortelle noen om at man blir mobbet kan og sitte langt inne fordi man frykter at mobbingen kan bli verre.

Under intervjuene så kom det frem at både gutter og jenter hadde sett ”flaming” på sosiale nettsteder som Ask.fm og Kiwi. Dette er nettsteder som tillater at man kan bruke anonyme profiler. En gutt i en informantgruppe (K:1) forteller om hva slags trakasserende meldinger som dukket opp på disse appene:

(K:1)

1: Ja jeg har sett sånn meldinger som: ”Å du er så stygg!”, ”Jævla hore.” og sånt eller spesifikt om den personen da.

Å kalle noen for ”Jævla hore” og ”stygg” med en skjult identitet sammenfaller med teorien om ”deindividuation” (Valkenburg & Peter, 2011) som forklarer hvorfor man kan være tilbøyelig for å være slem mot andre når man vet at det ikke vil få konsekvenser for en selv.

Følgende tilfelle med trakassering hadde blitt observert av informanter i guttegruppen fra (N:1) skolen.

(N:1)

Men det var flere som sendte til en spesiell person tjue ganger daglig og da blir det veldig mye på en gang og da blir det litt verre da.

A-K: Og da var det fra mange forskjellige?

1: Man kan ikke se om det er samme personen eller ikke fordi de var anonyme, men det var veldig mye.

Selv om det kan virke som om meldingene kommer fra ulike brukere så kan det hende at det er de(n) samme personen(e) som har opprettet flere av brukerne for å mobbe denne personen. Men når det kommer fra ulike brukere så får man inntrykk av at det er mange som står bak trakasseringen og det kan gå sterkere inn på en om man føler at man har mange i mot seg.

I følge noen av jentene ved (N:2) skolen så er det ikke nødvendigvis slik at trakasseringen er tydelig for de utenforstående eller at det hender stadig med jevne mellomrom:

(N:2)

Det trenger ikke være så ofte. Det kan være at de gangene du bytter profilbilde så kommer de samme med stygge kommentarer litt ..skjult.

En annen jente ved en annen skole (K:2) sa noe lignende som gruppen ovenfor:

4:Jeg tror ofte at man får det offentlig for da får man en melding på profilbildet ditt. Så er det bare den som får det som merker det. Ingen andre som legger merke til det.

Ved begge eksemplene så skjedde trakasseringen i etterkant av at man hadde lagt ut et profilbilde. Trakasseringen kunne være såpass subtil at kun den som fikk kommentaren ville merke det. Her er et eksempel på hvordan slik trakassering mellom jenter kan være:

(K:2)

3: Det jeg ofte ser er at noen som kanskje ikke er så populære og kanskje er et lett mål å slå ned på får kommentarer på siden sin og på facebook eller instagram, og det står "å du er pen du er skikkelig digg du er pus " og sånn og det er hemmelig mobbing det er veldig skjult, men det er veldig ofte den personen det gjelder ikke merker noe og det er veldig vanskelig å gjøre noe

1: Det er jo snille kommentarer men man merker at det ikke er ekte, man skjønner det når man vet hvem det er som sier det. Jeg har sett det ganske mange ganger at de sier sånn " Å du er verdens fineste xoxo" og du bare skjønner at det er så fake og så får de tjue likes på kommentaren sin da skjønner jo alle at det er ..

4:Men man kan ikke gjøre noe med det for hvis man sier sånn" Se hun skrev en pen melding på profilbildet mitt" det blir litt (sukk) du kan ikke bevise det. Jeg tror det vanskeligste er at det er så tydelig.

3: Jeg tror det er det det er mest av. Det er ikke så mye at folk blir hakket på "å du er stygg og sånn" det er mer omvendt at de gjør "hyggelig" på en måte.

I dette eksempelet så ser man at kontekst har veldig mye å si for hvordan meldinger kan oppfattes. En tilsynelatende hyggelig melding får en motsatt betydning når man vet hvem det

er som står bak. Når antimobbekampanjer oppfordrer de som blir mobbet på nett om å ta skjermdumper som bevis så mister det sin hensikt når meldingen ikke viser tegn til ondskap.

Mens gutter beskriver situasjoner med trakassering hvor personer får mange stygge anonyme meldinger rettet mot seg så beskriver jenter at trakasseringen foregår fra personer som bruker egen profil men som bruker ironi for at man ikke skal bli tatt for å sende slemme meldinger.

4.1.3.9 Trickery:

Trickery vil si å lure noen til å gi fra seg privat informasjon eller dele hemmeligheter for å siden publisere dette på nett. Det har ikke kommet frem i intervjuene noen eksempler på trickery med verken guttene eller jentene.

4.1.3.10 Trusler:

I eksemplene som fremkommer fra intervjuene så har truslene kommet fra anonyme brukere. Anonyme trusler kan skape mer usikkerhet og man kan bli paranoid fordi man går rundt og lurert på hvem det kan være som står bak. (Svarstad & Mellingsæter, 2016, p. 4) Det kan skape usikkerhet fordi det er vanskelig å vurdere om man skal ta trusselen på alvor eller om meldingen er ment som en spøk. Hos jentene er det ingen av informantene som har fortalt at de har sett at trusler har blitt brukt. Blant en av guttegruppene (K:1) har det hendt at noen har mottatt trusler. Informantene beskriver hendelsene på denne måten:

3: Du tør jo å si mye mer på sosiale medier.

Man har jo hørt om sånne folk som har fått drapstrusler og den type ting da av folk som går på skolen med deg.

I denne guttegruppen virker det som om bruk av trusler har skjedd ved flere anledninger. Måten de snakker om truslene gir inntrykk av at de har et avslappet forhold til det. Truslene har blitt sendt anonymt og det blir av informantene sett på sett på som et tegn på feighet.

(K:1)

3: Det er jo bare dumt, det er jo ikke noen hensikt med det.

Jeg tror de fleste ikke blir skremt av det.

A-K: Er det fordi man er vant med at det er mye sånt språk på nettet ?

3: Ja litt det og så tenker jeg at hvis jeg hadde fått sånn drapstrussel så hadde jeg ikke vært så veldig bekymret over det for som sagt folk sier mye mer på nett enn det de faktisk tør å si på ekte. Så jeg ville ikke vært så veldig bekymret.

3: Det kommer sikkert an på alderen. vi er liksom voksne og skjønner at det er teit egentlig å sende drapstrusler men det kan godt hende at det skjer i yngre kull.

I følge informantene så har det blitt veldig vanlig å bruke et røft språk som virker truende så det har mistet sin effekt. Det blir til og med sett på som noe som er barnslig som skjer mer på barneskolen enn på ungdomsskolen. Det er en tankevekker at ikke lærere kommer med på banen for å få avverget dette. Grunnen til at lærere ikke fanger opp dette er at det foregår i det skjulte. Når informantene ble spurt om hvem de ville søkt hjelp hos i slike tilfeller så var det vennene de ville gå til og ikke de voksne (lærere eller foreldre).

4.1.3.11 Uthenging/denigration:

Mange opplever det som uthenging når for eksempel stygge bilder av dem blir lagt ut på nettet. Ikke alle tar seg nær av det. Det kan oppleves ulikt fra person til person.

Blant jentenegruppen ved en skole (K:2) så har det vært vanlig at man ved bursdager legger ut stygge/rare bilder av hverandre:

(K:2)

4: Ja men når vi har sånne bursdager da. så hender det at vi legger ut sånne stygge rare bilder av hverandre men det er veldig vanlig at vi gjør det på hverandre, jeg tror liksom det går greit.

2: Hvis det er veldig ille så kan man ta igjen neste år.

3: Så blir det sånn ved hver bursdag at det bygger seg opp.

Det har ikke kommet frem spesifikke hendelser blant guttene om saker som handler om uthenging enten ved spredning av rykter eller publisering av bilder. Det trenger ikke å bety at det ikke skjer bare at det ikke har blitt diskutert innad i gruppen.

4.1.4 Misforståelser og skjult mobbing

Mange misforståelser og konflikter kan oppstå fordi kommunikasjon skjer på nett og ikke ansikt til ansikt. Når man tuller med andre via kroppsspråk, ansiktsuttrykk og tonefall kan tekst virke tvetydig og misforståelser kan oppstå. Ikke alle forstår at noen sier noe for moro

skyld og tolker dermed budskapet bokstavelig. Om budskapet tolkes bokstavelig kan innholdet virke krenkende. De som ikke oppfatter humoren kan da begynne å fundere om meldingen var sendt med vonde hensikter.

4.1.4.1 Ikke-intendert mobbing:

Ikke alt som ser ut som mobbing trenger å være mobbing. For eksempel kan noen ha en dialog seg i mellom som bærer preg av intern humor.

Under et gruppeintervju kom det frem at det mellom venner kunne forekomme at man sendte meldinger til hverandre som for utenforstående kunne se ut som en krenkende ordveksling.

I et gruppeintervju forteller en informant om en hendelse hvor moren til hennes venninne hadde lest meldinger fra datterens telefon.

4: Venninnen min sin mamma gikk igjennom telefonen hennes og samtaler og sånt da og da står det mye dritt, ikke om andre men om dem som ikke er sant fordi de har tøyset og siden det står skrevet så blir det brukt imot dem på en helt annen måte enn om.. fordi det står der.

1: Ja hvis det er en venn som skriver sånn "Å du er stygg ass" de mener det på tull.

4:....det var blitt skrevet masse tøyse ting imellom hverandre eller noe som en 15 åring ikke skal drive med og da har foreldrene sett det og de skjønner ikke at det.. Om hun hadde sagt det så hadde det ikke vært et problem for de har ikke noe bevis for det men når du har meldinger som på bevis på noe som ikke er sant, mens det du sier folk glemmer det så lett.

Om datteren sier til sin mor at dialogen ikke er reell men kun en form for humor fordi hun faktisk mener det eller om hun bare sier det for at ikke moren skal ringe den andre elevens foreldre kommer ikke frem i intervjuet. I følge (Staksrud, 2013, p. 44) så er det ikke uvanlig at en som blir utsatt for nettmobbing faller for fristelsen om å ta igjen. Om man sender meldinger tilbake av lik karakter setter man seg i den posisjonen at man selv kan bli utpekt som mobber. I et annet tilfelle beskrev en informant en hendelse hvor den hun tilsynelatende kranglet på facebook med en annen jente. Hun forklarer hvordan en venninne som så dette reagerte.

3: Og jeg satt og lo meg i hjel fordi greia var at jeg kjente de som gjorde det for de teksta med meg samtidig ok skal jeg skrive det? men Kristin skjønnte jo ikke det så jeg måtte bare si til Kristin, slapp av. (N:2)

I dette tilfellet kommer det tydelig frem at informanten synes det er spennende å skrive sjikanerende meldinger til venninnen sin kun for moro skyld for å se hvilke reaksjoner hun får ved å publisere det nett av de som er utenforstående. Begge parter i den tilsynelatende trakasserende meningsutvekslingen kommuniserte privat til hverandre om hva de ville publisere. Om dette er en trend som er utbredt så er det med på å gjøre at utenforstående ikke tar slike hendelser seriøst når de skjer og avventer med å gripe inn.

Det viser seg at den formen for mobbehumor som er beskrevet ovenfor har skjedd mer enn en gang for en informant fra en annen skole forklarer i følgende når han blir spurt om han ville sagt i fra til noen om han så at noen ble krenket på SNS:

(E:1.3)

A-K: Hvis du hadde sett noe som ikke var alright ville du sagt i fra til noen?

3:Kanskje det er litt vanskelig å si men det kommer litt an på situasjonen.

Om jeg ikke kjenner de personene så kan det hende at jeg hadde tenkt at selv om jeg synes det ser ut som om det er slemt så kan det hende at begge skjønnte at det var en vits. Da hadde jeg ikke hatt lyst til å få en person i trøbbel selv om de ikke burde vært i trøbbel.

Det at det er vanskelig å se om en tekst er en reell krangel eller om det kun er noen som "liksomkrangler" gjør at informanten vegrer seg for å si i fra siden det kan føre til at de involverte kan få masse problemer. Det at vedkommende sier dette kan tyde på at han har opplevd å se trakasserende meldinger før som siden har vist seg å være en fleip mellom venner. Da blir det som med Æsops fabel om gutten som roper "Ulv, ulv.." hvor slike hendelser fører til at andre ikke bryr seg lengre. Det kan føre til at de som trakasserer får fortsette å holde på uten at noen involverer seg fordi de som er tilskuere tror det er tull. Når utenforstående får se slike ytringer forbli uimotsagt kan det hende at det påvirker inntrykkene av de det gjelder selv om det er ment som spøk. Flere utenforstående som ser ytringene kan kvie seg for å blande seg inn for å få slutt på eventuelle trakassering fordi selv kan ende opp med å få trakasseringen rettet mot seg eller fordi de er usikre på om det som ser ut som trakassering er ment som en spøk.

En annen informant forteller om at man kan se i kommentarfeltet at ikke alle kan forstå når det brukes ironi.

(E:1.2)

A-K: Men kan man se på de andre kommentarene at de skjønner at det er ironi?

2: Det er ikke alle som ser det.

Det at det er vanskelig å forstå om en kommentar er sagt på tull eller er ment seriøst gjør at det kan være vanskelig for tilskuerne/mottagerne å vite hvordan man skal reagere.

(K:2)

1: Ja jeg har sett noen som jeg har sett som skriver kommentarer på profilbildet "STYGG" liksom men det er jo bare tull for de mener det ikke i virkeligheten, men når det skrives så kan det oppfattes annerledes av andre som ser kommentarfeltet. Oj det var hyggelig tenkte jeg selv om det egentlig var kjempegøy.

5 Konklusjon

I denne oppgaven har vi sett på hvordan nettmobbing arter seg for gutter og for jenter.

Vi har sett at både gutter og jenter blir utsatt for direkte nettmobbing når de som mobber kan skjule seg bak anonyme identiteter ved bruk av appene Ask og Kiwi.

Mye av den skjulte mobbingen blant jenter skjer ved å bruke ironi og tagging på en slik måte at ikke at motparten ikke kan bevise at man blir mobbet. Gutter mobber på nett ved å ekskludere hverandre og er mer drøye mot hverandre i sin humor uten å kalle dette for mobbing.

Litteraturliste

- Aalen, I. (2012). *En kort bok om sosiale medier*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Agnew, R. (2009). General Strain Theory. In M. D. Krohn, A. J. Lizotte, & G. P. Hall (Eds.), *Handbook on Crime and Deviance* (pp. 169-185): Springer New York.
- Auestad, G. (2008). *Digital mobbing anno 2008*. Retrieved from Stavanger: [http://laringsmiljosenteret.uis.no/getfile.php/SAF/Bilder/Publikasjoner/Digital mobbing anno 2008.pdf](http://laringsmiljosenteret.uis.no/getfile.php/SAF/Bilder/Publikasjoner/Digital%20mobbing%20anno%202008.pdf)
- Balakrishnan, V. (2015). Cyberbullying among young adults in Malaysia: The roles of gender, age and Internet frequency. *Computers in Human Behavior*, 46, 149-157. Retrieved from <http://www.elsevier.com/locate/comphumbeh> doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2015.01.021>
- Barnevakten.no. (2011a, 2011.02.02). Barns holdninger til digital mobbing. Retrieved from <http://www.barnevakten.no/article/842>
- Berggrav, S., & Hegg, K. (2014). Dobbeltliv Forebygging av mobbing, hatprat og seksuelle krenkelser på internett. Norge: SaLTo i Groruddalen, Felteam Alna og Redd Barna.
- Bergsaker, T., & Halvorsen, C. (2005, 2005.16.11). Filmet jente i dusjen. *Dagbladet*.
- Bjerkan, L., Sundberg, C. Ø., & Skaret, P. M. (2015). - Ville latterliggjøre og henge ut offeret *Adresseavisen*.
- Bourdieu, P. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Cambridge: Polity Press.
- boyd, d. (2014a). *It's complicated : the social lives of networked teens* Retrieved from <http://www.danah.org/books/ItsComplicated.pdf> doi:140703608
- Brandtzæg, P. B. (2009). *Privat 2.0*
– mot økt åpenhet og ønsket nettsynlighet Retrieved from http://deltemeninger.no/-/page/print/2818_privat2-0?ref=checkpoint
- Byklum, K., & Gulbrandsen, C. (2016, 2016.13.01). Drømmen om å bli ballets dronning kan fort koste over 7000 kroner. *Aftenposten*. Retrieved from http://www.aftenposten.no/familieogoppvekst/Drommen-om-a-bli-ballets-dronning-kan-fort-koste-over-7000-kroner-656346_1.snd
- Clerkin, E. M., Smith, A. R., & Hames, J. L. (2013). The interpersonal effects of Facebook reassurance seeking. *Journal of Affective Disorders*, 151(2), 525-530. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.jad.2013.06.038>
- Collier, A. (2012). A "Living internet": Some Context for the Cyberbullying discussion. In S. H. Justin W. Patchin (Ed.), *CYBERBULLYING PREVENTION AND RESPONSE – Expert Perspectives* (pp. 204). New York, USA: Routledge.
- Colucci, E., & Colucci, E. (2007). "Focus Groups Can Be Fun": The Use of Activity-Oriented Questions in Focus Group Discussions. *Qualitative Health Research*, 17(10), 1422-1433. doi:10.1605/01.301-0011352986.2010
- Crick, N. R., & Grotpeter, J. K. (1995). Relational Aggression, Gender, and Social - Psychological Adjustment. *Child Development*, 66(3), 710-722. doi:10.1111/j.1467-8624.1995.tb00900.x
- Datatilynet. (2012). Publisering av bilder. Retrieved from <https://www.datatilynet.no/teknologi/internett/bilder-pa-nett/>
- Davis, S., & Nixon, C. (2012). Empowering Bystanders. In J. W. Patchin & S. Hinduja (Eds.), *Cyber Bullying Prevention and Response* (Vol. 1, pp. 93-109). United Kingdom: Routledge.

- De nasjonale forskningsetiske komiteene, E. (2010). Forskerrollen. Retrieved from <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/medisin-og-helse/kvalitativ-forskning/5-forskerrollen/>
- Dempsey, A. G., Sulkowski, M. L., Nichols, R., & Storch, E. A. (2009). Differences between peer victimization in cyber and physical settings and associated psychosocial adjustment in early adolescence. *Psychology in the Schools, 46*(10), 962-972. doi:10.1002/pits.20437
- Ellis-Christensen, T. (2016). What is Flaming? Retrieved from <http://www.wisegeek.com/what-is-flaming.htm>
- Festinger, L. (1954). A Theory of Social Comparison Processes. *Human Relations*. Retrieved from <http://www2.psych.ubc.ca/~schaller/528Readings/Festinger1954.pdf> doi:10.1177/001872675400700202
- Folde, S. M. (2014, 2014.18.08). 20 000 barn og unge sender nakenbilder. *Adresseavisen*.
- Fossåskaret, E., & Aase, T. H. (2007). *Skapte virkeligheter: Kvalitativt orientert metode*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gonzales, A., & Hancock, J. (2008). Identity Shift in Computer-Mediated Environments. *Media Psychology, 11*(2), 167-185. doi:10.1080/15213260802023433
- Grigg, D. W. (2010). Cyber-aggression: Definition and Concept of Cyberbullying. *Australian Journal of Guidance and Counselling, 20*(2), 143-156.
- Haakonsen, K. M. (1997). *Psykologi* Retrieved from <http://www.nb.no/nbsok/nb/c2f7b6ef030ef083711bfd0c9fc510e9?index=1 - 373>
- Halkier, B., & Gjerpe, K. (2010). *Fokusgrupper*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Hampton, K. N., Lee, C.-j., & Her, E. J. (2011). How new media affords network diversity: Direct and mediated access to social capital through participation in local social settings. *New Media & Society, 13*(7), 1031-1049. doi:10.1177/1461444810390342
- Hanewald, R. (2013). *From Cyber Safety and Cyber Bullying*: Nova Science Publishers.
- Hattrem, E. (2010, 2010.20.05). Dømt for filming av lærervold. *Dagbladet*, p. 12.
- Haugseth, J. F. (2013). *Sosiale medier i samfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hellevik, P., & Øverlien, C. (2013). Digital mobbing blant barn og ungdom i Norge En kunnskapsoversikt 2013 (pp. 42): Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
- Hill, A., Kornblum, W., Epstein, C., & Chancer, L. (2014). The kids are all right online: Teen girls' experiences with self-presentation, impression management & aggression on Facebook: ProQuest Dissertations Publishing.
- Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2010). Bullying, Cyberbullying, and Suicide. *Archives of Suicide Research, 14*(3), 206-221. doi:10.1080/13811118.2010.494133
- Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2015). *Bullying beyond the schoolyard: preventing and responding to cyberbullying* (2nd ed. ed.). Thousand Oaks, Calif: Corwin.
- Iversen, B. (2012, 2012.20.09). Møter helst vennene på nettet. *Dagsavisen*. Retrieved from <https://web.retriever-info.com/services/archive/search>
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til Samfunnsvitenskapelig metode* (4.th ed.). Oslo: Abstrakt Forlag.
- Kiechel, W. (2000). The New New Capital Thing. *Harvard Business Review, 78*(4), 149-154.
- Kofoed, J. (2013a). Affektive rytmer. In J. Kofoed & D. M. Søndergaard (Eds.), *Mobning Gentænkt*. København: Hans Reitzels forlag.
- Kofoed, J. (2013b). Genkendelser av digital mobning. In J. Kofoed & D. M. Søndergaard (Eds.), *Mobning Gentænkt* (pp. 121). København: Hans Reitzels Forlag. Retrieved

- from
https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=ch8i_HbBkUQC&oi=fnd&pg=PA7&dq=jette+kofoed&ots=TtNgVRZRXA&sig=zs-5mWDGz54_VIWO6OIL0vzcIw4&redir_esc=y-v=onepage&q=hvor%20mange&f=false.
- Kowalski, R. M., Limber, S., & Agatston, P. W. (2008). *Cyber bullying: Bullying in the digital age* (1. ed.). Hong Kong: Blackwell Publisher.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2012). *Det kvalitative forskningsintervju* (2.nd ed.). Oslo: Gyldendal.
- Langberg, Ø. K. (2014). Flere og flere får svi etter «facerape». *Aftenposten*.
- Langset, K. G. (2015, 2015.08.10). Undersøkelse: Mest mobbing via Snapchat. *Aftenposten*. Retrieved from http://www.aftenposten.no/familieogoppvekst/Undersokelse-Mest-mobbing-via-Snapchat-615171_1.snd
- Medietilsynet. (2014). *Barn og medier 2014*. Retrieved from Oslo: http://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/2015/rapport_barnogmedier_2014.pdf
- Mellingsæter, H. (2016, 2016.13.03). Unge snakker om ekstrem-sex inspirert av porno *Aftenposten*, pp. 9-10.
- Mellingsæter, H., & Riaz, W. K. (2016, 2016.04.03). «Man har kanskje gjort noe dumt, vært uforsiktig og slepphendt eller - ...forsøkt å være tøff. Så blir dette en mulighet for andre til å presse deg til å gjøre mer og mer.» «Det er sosialt akseptert at foreldrene sier at de «ikke forstår noe av det». Foreldrene må forstå alvoret i dette.». *Aftenposten*, p. 7. Retrieved from <http://web retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=020002201603042694081&serviceId=2>
- Nærbø, J. (2011). «I 8.klasse er du villig til å gå over lik» – Unge jenters beskrivelse av aggresjon, trakassering og mobbing på internett. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*(01 VL).
- Nielsen, H. B. (2014). *Forskjeller i klassen : nye perspektiver på kjønn, klasse og etnisitet i skolen*. Oslo: Universitetsforl.
- Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, A. (2016). Skal du samle inn data om personer? *Personvern*. Retrieved from <http://www.nsd.uib.no/personvern/brosjyrer.html>
- Nygård, M. Y., & Skjesol, H. (2013, 2013.01.10). «Sykt pen! Perfekt du». *Adresseavisen*. Retrieved from <http://www.adressa.no/nyheter/trondheim/article6919639.ece>
- Nygren, P., & Thuen, H. (Eds.). (2008). *Barn og unges kompetanseutvikling*. Oslo: Universitetsforlaget.
- O'Moore, M. (2012). Cyber-Bullying: The Situation in Ireland. *Pastoral Care in Education*, 30(3), 209-223. doi:10.1080/02643944.2012.688065
- Olaussen, M. (2016, 2016.03.05). – Kjære lesere, møt horene mine! *Tønsbergs blad*. Retrieved from <http://www.tb.no/meninger/ungdom/skole/kjare-lesere-mot-horene-mine/o/5-76-288062>
- Olweus, D. (1992). *Mobbing i skolen- Hva vet vi og hva kan vi gjøre*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Olweus, D. (2012). Cyberbullying: An overrated phenomenon? *European Journal of Developmental Psychology*, 9(5), 520-538. doi:10.1080/17405629.2012.682358

- Patchin, J. W. (2006). Bullies Move Beyond the Schoolyard: A Preliminary Look at Cyberbullying. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4(2), 148-169. doi:10.1177/1541204006286288
- Patchin, J. W., & Hinduja, S. (Eds.). (2012). *CYBERBULLYING PREVENTION AND RESPONSE – EXPERT PERSPECTIVES*: Routledge.
- Phoenix Oblad, T., & Trejos-Castillo, E. (2013). Cyberaggression: Comparisons of Cyberbullies and Cybervictims throughout the world. In R. Hanewald (Ed.), *From Cyberbullying to Cyber Safety* (pp. 19-39). USA: NOVA Publishers.
- Ragin, C. C., & Amoroso, L. M. (2011). *Constructing social research : the unity and diversity of method* (2nd ed. ed.). Thousand Oaks, Calif: Pine Forge Press.
- Raskauskas, J., & Stoltz, A. D. (2007). Involvement in traditional and electronic bullying among adolescents. *Developmental Psychology*, 43(3), 564-575. doi:10.1037/0012-1649.43.3.564
- Roland, E. (2002). Bullying, depressive symptoms and suicidal thoughts. *Educational Research*, 44(1), 55-67. doi:10.1080/00131880110107351
- Roland, E. (2014). *Mobbingsens psykologi – Hva kan skolen gjøre?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Roland, E., & Idsoe, T. (2001). Aggression and bullying. *Aggressive Behavior*, 27(6), 446.
- Samnøen, Ø. (2014). *Mobbing på digitale arenaer*: Cappelen Damm Akademisk.
- Schjerpen, J. (2015). Like-jag fører til mobbing. *P4.no*. Retrieved from <http://www.p4.no/like-jag-forer-til-mobbing/artikkel/600665/>
- Sheri, B., Donna, C., & Jenny, W. (2012). *Principles of Cyberbullying Research: Definitions, Measures, and Methodology*: United Kingdom: Routledge Ltd.
- Slonje, R., & Smith, P. K. (2008). Cyberbullying: Another main type of bullying? *Scandinavian Journal of Psychology*, 49(2), 147-154. doi:10.1111/j.1467-9450.2007.00611.x
- Smahel, D., & Wright, M. F. (2014). *The meaning of online problematic situations for children- Results of qualitative cross-cultural investigation in nine European countries*. Retrieved from England: <http://eprints.lse.ac.uk/60558/>
- Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., & Tippett, N. (2008). Cyberbullying: Its Nature and Impact in Secondary School Pupils. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(4), 376-385. doi:10.1111/j.1469-7610.2007.01846.x
- Staksrud, E. (2013). *Digital mobbing – Hvem, hvor, hvordan, hvorfor og hva kan voksne gjøre?* Oslo: Kommuneforlaget.
- Staksrud, E., & Haddon, L. (2014a). HOVEDFUNN
EuKids online-undersøkelsen Retrieved from <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU Kids II %282009-11%29/EUKidsExecSummary/NorwayExecSum.pdf>
- Stranden, A. L. (2014). Sladder kan være bra for oss. Retrieved from <http://forskning.no/samfunn-kjonn-og-samfunn-psykologi-sosiale-relasjoner-sosiologi/2014/10/sladder-om-andre-kan-vaere>
- Svarstad, J., & Mellingsæter, H. (2016, 2016.02.16). De skrev at jeg var stygg og ikke fortjente å leve. *Aftenposten*, pp. 4-6.
- Thurlow, C., Lengel, L., & Tomic, A. (2004). *Computer Mediated Communication* Retrieved from https://books.google.fr/books?id=ED5Htazhr38C&pg=PA14&hl=no&source=gbs_toc_r&cad=3 - v=onepage&q&f=false
- Tjora, A. (2012). *Kvalitative Forskningsmetoder i praksis*. Trondheim: Gyldendal.

- Tseelon, E. (1992). Is the Presented Self Sincere? Goffman, Impression Management and the Postmodern Self. *Theory, Culture & Society*, 9(2), 115-128.
- Utdanningsdirektoratet. (2014). Nasjonale tall Elevundersøkelsen 2014.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online Communication Among Adolescents: An Integrated Model of Its Attraction, Opportunities, and Risks. *Journal of Adolescent Health*, 48(2), 121-127. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.jadohealth.2010.08.020>
- Wang, V., Tucker, J. V., & Rihll, T. E. (2011). On phatic technologies for creating and maintaining human relationships. *Technology in Society*, 33(1), 44-51. doi:10.1016/j.techsoc.2011.03.017
- Wendelborg, C. (2012). *Mobbing, diskriminering og uro i klasserommet- Analyse av Elevundersøkelsen 2012*. Retrieved from Trondheim: http://www.udir.no/globalassets/upload/rapporter/elevundersokelsen/elevundersokelsen_2012_analyse_mobbing_uro_diskriminering.pdf
- Wendelborg, C. (2015). *Mobbing, krenkelser og arbeidsro i skolen- Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2014/15* Retrieved from http://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/mobbing-krenkelser-og-arbeidsro-i-skolen-2014_15-web.pdf
- Wendelborg, C., Paulsen, V., Røe, M., Valenta, M., & Skaalvik, E. (2012). *Elevundersøkelsen 2012- Analyse av Elevundersøkelsen 2012*. Retrieved from Trondheim: <http://www.udir.no/Tilstand/Forskning/Rapporter/NTNU/Elevundersokelsen-2012--analyse-av-resultatene/>
- Willard, N. (2003). Off-Campus, Harmful Online Student Speech. *Journal of School Violence*, 2(1), 65-93. doi:10.1300/J202v02n01_04
- Willard, N. (2007a). *Cyberbullying and cyberthreats. Responding to the challenge of online social aggression, threats and distress*. (pp. 1-311). Retrieved from <https://books.google.no/books?id=VyTdG2BTnl4C&printsec=frontcover&hl=no -v=onepage&q&f=false>
- Willard, N. (2007b). Educator's Guide to Cyberbullying and Cyberthreats. In C. f. S. a. R. U. o. t. Internet (Ed.), <http://csriu.org>.
- Willard, N. E. (2010). Sexting and Youth: Achieving a Rational Response. *Journal of Social Sciences*, 6(4), 542-562.
- Wolak, J., Mitchell, K. J., & Finkelhor, D. (2007). Does Online Harassment Constitute Bullying? An Exploration of Online Harassment by Known Peers and Online-Only Contacts. *Journal of Adolescent Health*, 41(6), S51-S58. doi:10.1016/j.jadohealth.2007.08.019
- Workman, M. (2012). Rash impulsivity, vengefulness, virtual-self and amplification of ethical relativism on cyber-smearing against corporations. *Computers in Human Behavior*, 28(1), 217-225. doi:10.1605/01.301-0017752023.2011
- Ybarra, M. L. (2004a). Linkages between Depressive Symptomatology and Internet Harassment among Young Regular Internet Users (Vol. 7, pp. 247-257).
- Ybarra, M. L., & Mitchell, K. J. (2004b). Online Aggressor/Targets, Aggressors, and Targets: A Comparison of Associated Youth Characteristics. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(7), 1308-1316. doi:10.1111/j.1469-7610.2004.00328.x
- Yee, N., & Bailenson, J. (2007). The Proteus Effect: The Effect of Transformed Self-Representation on Behavior. *Human Communication Research*, 33(3), 271-290. doi:10.1111/j.1468-2958.2007.00299.x

Yee, N., Bailenson, J. N., & Ducheneaut, N. (2009). The Proteus effect: implications of transformed digital self-representation on online and offline behavior.(Author abstract)(Report). *Communication Research*, 36(2), 285.

Vedlegg / Appendiks